

ENGAGEMENT OG LÆRING

Et studie i hvilken betydning forældrenes engagement i barnet og deres socioøkonomiske position har for barnets faglige læring

Navn: Magnus Kamstrup Mortensen

Vejleder: Annette Quinto Romani

Semester: 10. Semester – Juni 2019

Antal anslag: 157.297

Indholdsfortegnelse

1. Summary	5
2. Indledning	7
2.1. <i>Perspektiver til problemstillingen.....</i>	<i>8</i>
3. Problemformulering.....	9
3.1. <i>Uddybning og visualisering af problemformulering.....</i>	<i>9</i>
4. Sociologisk relevans.....	10
4.1. <i>Begrebsafklaring</i>	<i>12</i>
5. Litteraturgennemgang	12
5.1. <i>Forældrenes socioøkonomiske position.....</i>	<i>13</i>
5.1.1. <i>Kort opsummering.....</i>	<i>13</i>
5.2. <i>Forældrenes engagement i børnene</i>	<i>14</i>
5.2.1. <i>Kort opsummering.....</i>	<i>14</i>
6. Videnskabsteori.....	15
6.1. <i>Videnskabsteoriens betydning</i>	<i>15</i>
6.2. <i>De to teories videnskabsteoretiske forståelse.....</i>	<i>15</i>
6.3. <i>Videnskabsteoretiske tanker om projektets primære teori.....</i>	<i>17</i>
6.4. <i>Projektets videnskabsteoretiske udgangspunkt.....</i>	<i>18</i>
7. Teori.....	18
7.1. <i>Forældrenes engagement</i>	<i>19</i>
7.1.1. <i>Colemans teori og videnskabsteoretiske forståelse</i>	<i>19</i>
7.1.2. <i>Social kapital</i>	<i>20</i>
7.2. <i>Lidt praktisk om Parents, Their Children And Schools</i>	<i>21</i>
7.3. <i>Parents, Their Children And Schools</i>	<i>22</i>
7.3.1. <i>Involvering i hjemmet.....</i>	<i>22</i>
7.3.2. <i>Elevens snak med forældrene</i>	<i>22</i>
7.3.3. <i>Regler i hjemmet.....</i>	<i>23</i>

7.3.4.	Familiens ressourcer	23
7.3.5.	Hvilke ressourcer forældrene har og hvordan de bruger dem	24
7.3.6.	Tidsmæssige begrænsninger	24
7.4.	<i>Socioøkonomiske forhold og hverdagspraksiser</i>	24
7.5.	<i>Sammenspil mellem teorierne</i>	27
8.	Introduktion til projektets datasæt	27
9.	Projektets design	28
10.	Operationalisering.....	29
10.1.	<i>Forældrenes engagement</i>	29
10.1.1.	Forældrenes involvering i hjemmet.....	29
10.1.2.	Forældrenes forhold til børnene	30
10.1.3.	Aktiviteter med børnene.....	30
10.1.4.	Elevens snak med forældrene.....	31
10.1.5.	Tidsmæssige begrænsninger	32
10.1.6.	Regler.....	33
10.1.7.	Opsamling på forældrenes involvering	34
10.1.8.	Colemans variabler i analysen	34
10.2.	<i>Socioøkonomiske forhold og hverdagspraksiser</i>	35
10.2.1.	Økonomisk.....	35
10.2.2.	Kulturel	35
10.2.3.	Vigtigheden af uddannelse.....	37
10.2.4.	Ekstra spørgsmål	37
10.3.	<i>Socioøkonomiske forhold</i>	39
10.4.	<i>Barnets faglig niveau</i>	39
10.4.1.	Skala: Kan barnet følge med i undervisningen	39
11.	Metode.....	40
11.1.	<i>Indledende refleksioner</i>	40
11.2.	<i>Lineær regression</i>	42
11.2.1.	De fem forudsætninger.....	43
11.2.2.	Forudsætning 1.....	43
11.2.3.	Forudsætning 2.....	44
11.2.4.	Forudsætning 3.....	44

11.2.5.	Forudsætning 4.....	44
11.2.6.	Forudsætning 5.....	44
11.3.	<i>Fokuspunkter i projektets empiri.....</i>	45
11.3.1.	Den største udfordring ved de fem forudsætninger.....	45
11.3.2.	Eksogenitet.....	45
11.3.3.	Tilfældigt udvalgt sample	45
11.3.4.	Manglende svar i skalaen	47
11.4.	<i>Kvalitetskriterier.....</i>	47
11.5.	<i>Ordinalskaleret variabel i regressionen.....</i>	48
12.	Analysen	50
12.1.	<i>Forældrenes engagement</i>	50
12.1.1.	Indledende bemærkning.....	51
12.1.2.	Tabel 1. Sammenhængen mellem forældrenes engagement og elevernes faglige niveau	52
12.1.3.	Forholdet til barnet.....	52
12.1.4.	Aktiviteter med børnene.....	53
12.1.5.	Elevers snak med forældrene.....	53
12.1.6.	Tidsmæssige begrænsninger	54
12.1.7.	Regler i hjemmet.....	54
12.1.8.	Den samlede regression	55
12.2.	<i>Forældrenes kulturelle og økonomiske kapital.....</i>	56
12.2.1.	Indledende bemærkning.....	56
12.2.2.	Tabel 2. Sammenhængen mellem forældrenes kapitaler og elevernes faglige niveau	56
12.2.3.	Økonomisk kapital	57
12.2.4.	Kulturel kapital – målt ved uddannelse og læsning.....	57
12.2.5.	Vigtigheden af uddannelse.....	58
12.2.6.	Den samlede regression	59
12.3.	<i>Regressionen med alle variabler</i>	59
12.3.1.	Tabel 3. Effekten af forældrenes engagement og kapitaler for elevernes faglige niveau	59
12.4.	<i>Delgruppeanalyse.....</i>	60
12.4.1.	Tabel 4: Sammenhængen mellem forældrenes engagement og elevernes faglige niveau - opdelt på socioøkonomisk baggrund	61
12.4.2.	Opdragelse	62
12.4.3.	Tv-forbrug.....	62
12.4.4.	Stresset familie- og arbejdsliv	62
12.4.5.	Elevers snak med forældrene.....	63

12.4.6.	Aktiviteter med børnene, og forholdet til forældrene.....	63
13.	Diskussion.....	64
13.1.	<i>Forældrenes engagement</i>	<i>64</i>
13.1.1.	Social kapital.....	65
13.1.2.	Økonomisk, fysisk og human kapital.....	67
13.2.	<i>Hverdagspraksiser og socioøkonomiske forhold</i>	<i>68</i>
13.2.1.	Hverdagspraksiser	68
13.3.	<i>De to teorier og resultaterne overfor hinanden</i>	<i>70</i>
14.	Afrunding og konklusion.....	71
14.1.	<i>Undersøgelsens fund</i>	<i>72</i>
15.	Perspektivering	74
15.1.	<i>Adgang til børnenes karakterer og registerdata.....</i>	<i>74</i>
15.2.	<i>Mønsterbrydere - sammenhængen mellem forældrenes engagement og det uddannelsesniveau børnene opnår</i>	<i>75</i>
15.3.	<i>Folkeskolelærernes oplevelse af engagerede forældre.....</i>	<i>75</i>
15.4.	<i>Forældrenes kollektive italesættelse af vigtigheden af uddannelse</i>	<i>75</i>
15.5.	<i>Interviews med eleverne</i>	<i>76</i>
16.	Litteraturliste	77
17.	Oversigt over bilag	83
17.1.	<i>Bilag 1) Detaljeret litteraturbeskrivelse</i>	<i>83</i>
17.2.	<i>Bilag 2) Oversigt over eksisterende uddannelsesforskning</i>	<i>83</i>
17.3.	<i>Bilag 3) Barnets faglige niveau</i>	<i>83</i>
17.4.	<i>Bilag 4) Missing analyse af projektets respondenter.....</i>	<i>83</i>
17.5.	<i>Bilag 5) Faktoranalysen</i>	<i>83</i>
17.6.	<i>Bilag 6) SPSS Syntax som PDF</i>	<i>83</i>
17.7.	<i>Bilag 7) SPSS Syntax som .sps.....</i>	<i>83</i>

1. Summary

In a modern society like Denmark, education is fundamental due to our increased commodification of knowledge. As a consequence of this commodification and due to the discourse from the industrialized countries where knowledge is seen as power, there is a risk of creating a polarized society, based on the predisposed level of education embedded in the different classes in society.

Because of the predisposed level of education embedded in different classes, this project examines how parents' commitment and involvement in their childrens' lives and school effect their grades. In addition to parents' commitment in their children, the socioeconomic position of the parents is included. This is done to highlight and compare the effect of parents' involvement and the effect of parents' socioeconomic position and thereby to compare the effects.

This topic is examined through linear regression, and the empiric data is founded in a dataset from VIVE (The Danish Center of Social Science Research - previous known as SFI), called: "Børneforløbsundersøgelsen". The survey is submitted by 6.000 mothers, fathers and their child, who was born in late 1995. The dataset is based on six surveys, given when the child was between 3 month and 18 years old. This report is primarily focusing on the survey when the child was 11 years old.

The analysis and selection of the variables, is grounded on the theoreticians Pierre Bourdieu and James Coleman. The main theory, and also the foundation of this report topic is grounded on James Coleman. The perspective of his theory is the impact parents can have on the school grades, through their commitment and involvement in their children's lives and school, through the concept of *social capital* and the *family's resources*. Pierre Bourdieu, on the other hand, contributes with a structural perspective, on how parents socialize their children, based on their habitus and norms from their class of society. In this project, Bourdieu will be highlighted through *cultural* and *economic capital* as well as *habitus*.

The findings of this project can be divided into three parts.

Firstly, the impact of parents' commitment and involvement in their childrens' lives and school have a significant positive effect on their school grades. Elements like frequent activities with the children and a close relationship between parent and child had an especially clear effect on

the children's school grades. The regression also shows, that if the parents' economic status and level of education was taken into account, the effect of the parent's commitment and involvement was insignificant. Thereby this result indicates, that parents' level of education and salary have a larger effect on the child's grade, compared to the effect of parents' commitment and involvement.

Secondly, the results indicate a social inequality in the effect parents' commitment and involvement have on the child's grade. The results show, that parents with a low socioeconomic position can improve the child's grades, if they have a close relationship with the child, or if they do many activities together. In this report it is argued, that this result is one of the most interesting, due to the facts that neither Coleman or Bourdieu's theory include this distinction.

Thirdly, this report indicates, that Coleman's description of the "best" parents, have some similarities to Bourdieu's view of the behavior and norms associated with parents with a high economic and cultural capital, and the appertaining habitus.

2. Indledning

I dette speciale ønskes det undersøgt, hvordan forældres engagement i deres børn påvirker børnenes faglige niveau. Det ønskes ligeledes undersøgt, om forældrenes socioøkonomiske position påvirker effekten af forældrenes involvering for børnenes faglige niveau.

Overordnet kan det siges, at dette projekt er motiveret og inspireret af folkeskolereformen fra 2014 og den samfundsdebat, som folkeskolereformen medførte. Her er det specielt diskussionen om, hvordan de svageste elever løftes, så de opnår deres fulde potentiale, som vakte min interesse.

Hvis vi indledningsvist anskuer folkeskolereformen, så har den overordnet tre mål, hvoraf de to første, der er interessante i forhold til dette speciale, lyder:

- 1) *Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.*
- 2) *Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater* (Undervisningsministeriet 2017).

I forbindelse med folkeskolereformens offentliggørelse blev det af flere politikere og medier beskrevet, hvordan reformen lagde op til en af de mest radikale forandringer i folkeskolens historie (Børne- og Undervisningsudvalget 2012; Olsen 2013; Rasmussen 2013).

Kigger vi nærmere på de to førnævnte overordnede mål, er det vigtigt at se dem i en samfundsmæssig kontekst. Her kan man hævde, at i forhold til den danske samfundsideologi er tanken eller ønsket generelt, at forældres økonomiske position ikke skal være determinerende for valg eller fravalg af uddannelse (Holm-Larsen and Skovgaard-Petersen 2019; Johansen 2005; Korsgaard, Bager, and Buskbjerg 2019). Det kommer også til udtryk i den politiske diskurs, hvor der generelt er enighed om, at forældres pengepung ikke skal være afgørende for ens faglige niveau i skolen (Alternativet 2019; Dansk Folkeparti 2019; Enhedslisten 2019; Konservative 2019; Liberal Alliance 2019; Radikale Venstre 2019; Socialdemokratiet 2019; Socialistisk Folkeparti 2019; Venstre 2019). Det kan altså siges, at ulighed i uddannelsesverdenen både politisk og i de danske medier (Christen 2017; Elsig-Pedersen 2017; Skaksen and Landersø 2018) er et emne, som har været genstand for meget debat. Folkeskolereformen kan derfor ses som en kulmination på en fælles politisk intention om at forbedre folkeskolen, herunder med et fokus på at minimere betydningen af elevernes sociale baggrund. En af de måder, det blev forsøgt gjort på, var ved at gøre skoledagen længere, da lektielæsningscaféer eksempelvis blev gjort obligatorisk (Ravn 2015).

Hvis den politiske intention om at forbedre folkeskolen sammenholdes med VIVE's (Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd) evaluering af skolereformen fra 2018, fire år efter den blev implementeret, viser sig følgende:

- Størstedelen af eleverne synes skoledagen er blevet for lang. På mellemtrinnet vurderes dagen for lang af to ud af tre elever, samt otte ud af 10 i udskoling.
- Undersøgelsen viser ligeledes, at elevernes faglige niveau ikke er ændret nævneværdigt siden skolereformen (VIVE 2018).

Med denne evaluering som fundament ønsker dette projekt at anlægge en opponerende og korrektiv tilgang til uddannelsesreformen og dermed til den forståelse, hvor institutionen gennem heldagsskolen i større grad institutionaliserer opdragelsen og derigennem forsøger at sikre et fælles fundament for udviklingen af det faglige niveau. Projektets endelige intention er at belyse hvorvidt og i hvilken grad, forældrenes overskud til at engagere sig i deres børn påvirker børnenes faglige niveau. Det ønskes ligeledes belyst, om der er en social ulighed i den effekt, forældrenes engagement har, når der tages højde for socioøkonomiske forhold.

Det er vigtigt at pointere, at selvom projektets undren og problemstilling er inspireret og katalyseret af folkeskolereformen, er det ikke folkeskolereformen, som undersøges.

2.1. Perspektiver til problemstillingen

Som anslag til problemformuleringen og med udgangspunkt i ovenstående problemstilling, vil dette afsnit fungere som en kort teoretisk appetizer.

Det første perspektiv, som ønskes inddraget, er James Colemans. Mere specifikt ønskes der fokuseret på en stor empiriske undersøgelse fra USA, som viser en sammenhæng mellem forældres involvering i hjemmet og barnets faglige niveau. Her vil det undersøges i en dansk kontekst, hvordan regler i hjemmet, antallet af aktiviteter med børnene, lektielæsning, eller hvordan forældrenes relationen til barnet påvirker dets faglige niveau. I forlængelse deraf vil der inddrages centrale begreber fra Coleman såsom social kapital og human kapital (Coleman 1988, 1990:1–27; Schneider et al. 1993).

Det næste perspektiv, som ønskes inddraget, er Pierre Bourdieus. Her ønskes der fokuseret på hans mere strukturalistiske samfundsforståelse for at belyse betydningen af forældrenes socioøkonomiske forhold. Mere specifikt vil der blive fokuseret på begreber som økonomisk og

kulturel kapital med henvisning til forældrenes internaliserede dispositioner, og den socialisering de eksponerer barnet for (Bourdieu 2005:197–222, 2007:91–110; Järvinen 2013).

I afsnittet *uddybning og visualisering af problemformuleringen* vil projektets håndtering af teorierne gennemgås. Problemformuleringen består nemlig af en primær og sekundær problemstilling, hvilket influerer på sammenhængen mellem den uafhængige og afhængige variabel.

3. Problemformulering

Hvordan påvirker forældrenes niveau af engagement i børnene, og deres socioøkonomiske position, hvordan det går børnene fagligt? Og er effekten af forældrenes engagement og dets betydning for børnenes faglige niveau influeret af social ulighed?

3.1. Uddybning og visualisering af problemformulering

For dette projekt er det første spørgsmål, som stilles, hvordan forældrenes niveau af engagement i børnene påvirker børnenes faglige niveau. Sekundært vil projektet undersøge effekten af forældrenes socioøkonomiske position for barnets faglige niveau, hvorefter effekten af forældrenes involvering vil stratificeres for forældrenes socioøkonomiske baggrund. Projektet anskuer derved forældrenes engagement i børnene som værende den *uafhængige variabel*, som påvirker børnenes faglige niveau, som altså er projektets *afhængige variabel*. Dernæst undersøges effekten af forældrenes socioøkonomiske baggrund, før der afslutningsvis stratificeres for forældrenes socioøkonomiske baggrund for at undersøge, hvorvidt der er en social ulighed i betydningen af forældrenes engagement i børnene. Her er forældrenes socioøkonomiske position den *uafhængige variabel*, hvor børnenes faglige niveau er den *afhængige*.

Det er valgt at stratificere for forældrenes socioøkonomiske position, da meget forskning viser, at børnenes sandsynlighed for eksempelvis at gennemføre gymnasiet, eller det uddannelsesniveau, de opnår, er påvirket af forældrenes socioøkonomiske position (Belley and Lochner 2007; Chevalier et al. 2013; Dehlholm and Pedersen 2018; Jæger, Munk, and Ploug 2003; Klausen 2010).

Opsummerende kan det altså siges, at projektet forventer en direkte kausal sammenhæng mellem forældrenes engagement i barnet og det faglige niveau. Dertil er det projektets tese, at der både vil ses en direkte og indirekte kausal sammenhæng, når socioøkonomisk baggrund inddrages (De Vaus 2014:299). Projektets tese er derved, at forældrenes socioøkonomiske position både kan påvirke barnets faglige niveau, men også graden af forældrenes engagement og effekten heraf for barnets faglige niveau.

Baggrunden for det første argumentet, at en bedre socioøkonomisk baggrund kan påvirke barnets faglige niveau, kommer på baggrund af, at meget eksisterende forskning viser denne sammenhæng (Belley and Lochner 2007; Chevalier et al. 2013; Dehlholm and Pedersen 2018; Jæger et al. 2003; Klausen 2010). Der er ligeledes argumenteret for, at en højere indtægt og et bedre uddannelsesniveau åbner for mere ressourcestærke skoler, ligesom det i højere grad er muligt for forældrene at støtte børnene med lektielæsning (Schneider et al. 1993).

Tilsvarende gælder det, at hvis vi anskuer argumentet om, at forældrenes engagement er påvirket af deres socioøkonomiske position, at mere ressourcestærke familier i højere grad vil have overskuddet til at være sammen med børnene, ligesom de i højere grad har ressourcerne til at lave aktiviteter med deres børn (Schneider et al. 1993).

4. Sociologisk relevans

Som der blev argumenteret for i indledningen, har den danske folkeskole og skolereformen haft en stor politisk og mediemæssig bevågenhed i Danmark. Udover denne bevågenhed knyttet til skolereformen, har folkeskolen og de danske uddannelsesinstitutioner ligeledes været genstand for meget forskning gennem tiden.

I forlængelse heraf er dette projekt sociologisk relevant, da projektet ønsker at anlægge en mere empirisk funderet tilgang med inspiration til Colemans studie af det amerikanske skolesystem. Årsagen til at tilgangen er mere empirisk skyldes følgende: En konsekvens af folkeskolereformen har været de længere skoledage for børnene. Formålet med de længere skoledage har

været at have tid til aktiviteter som sport og lektielæsning, for derved at sikre, at alle børn får den nødvendige hjælp og bevægelse, de har brug for. Men selvom intentionerne med den i højere grad institutionaliserede hverdag var at forbedre elevernes faglige niveau, så viste evalueringen fra VIVE et uændret fagligt niveau.

Spørgsmålet, der derved må stilles, er, hvordan vi bedst kan støtte elevernes evner, således deres faglige kompetencer udvikles bedst muligt. Én måde, dette spørgsmål kan besvares, er ved at spørge, hvilken betydning forældrene har ind i denne ligning - hvilket er, hvad dette projekt vil.

For at forstå hvordan en problemstilling kan belyses af sociologer, og for at forstå hvilken betydning forældre kan have på børns adfærd, ønsker jeg at perspektivere til ”Planet Youth” – et projekt under det islandske undervisningsministerium og Reykjavik Universitet. Jeg ønsker at inddrage dette projekt, da det dokumenterer vigtigheden af, at reformer bliver funderet i forskning og ikke i politiske gætterier.

Overordnet kan det siges, at Island for 20 år siden havde en ungdom, hvor 42% af de 15-16-årige minimum drak sig fuld hver måned. For at mindske dette problem ansatte man nogle sociologer til at undersøge og kortlægge eventuelle bagvedliggende problemer. Tanken var derved at have en evidensbaseret fremgangsmåde, hvorpå det kunne beslattes, hvor der skulle sættes ind.

Resultaterne fra forskningen viste, at én af det vigtigste faktorer for den unge var et godt forhold til forældrene. Her nævnes lektielæsning, at spise måltider sammen og at se TV sammen som eksempler. Ligeledes viste forskningen, at fritidsaktiviteter var vigtige for, at de unge ikke drak. På baggrund af denne forskning blev der udarbejdet en målrettet indsats, som i dag har medført, at andelen, som drikker sig fulde hver måned, er faldet fra 42 % til 5 % (Bærendtsen 2017; Munch 2017; PlanetYouth 2019).

Dette er relevant for dette projekt, idet man på Island valgte, at i stedet for at institutionalisere dagligdagen, så forsøgte man at facilitere og opmuntre til hverdagsrutiner, som forskningen viste var gavnlige. De politiske beslutninger blev truffet på baggrund af sociologiske undersøgelser, fremfor sædvane og politisk gætværk, hvilket ligeledes kan sættes i forhold til folkeskolereformen.

Dernæst er undersøgelsen relevant, da resultaterne i høj grad stemmer overens med dette projekts hovedteoretiker James Coleman og hans empiriske studie af det amerikanske skolesystem. Begge undersøgelser viser vigtigheden af forældrenes involvering og engagement. Den ene

fokuserer dog på nedbringelse af alkohol og stofmisbrug, hvor den anden (Colemans empiriske studie af det amerikanske skolesystem) fokuserer på børnenes faglige succes.

4.1. Begrebsafklaring

Socioøkonomiske forhold:

Med udgangspunkt i sociologen Lauren Hannsott defineres de socioøkonomiske forhold, som værende forældres uddannelsesmæssige baggrund, løn, nabolag og lignende parametre (Hannsott 2016).

Forældres engagement i deres børn:

I denne definition tages der udgangspunkt i Colemans empiriske bog *Parents, Their Children, And Schools*, hvor engagement og involvering indeholder aspekter som lektielæsning, at snakke med børnene, at sætte regler i hjemmet, lave aktiviteter med børnene, kende børnenes gode venner og generelt være interesseret i barnet (Schneider et al. 1993).

5. Litteraturgennemgang

I den følgende litteraturgennemgang tages der indledningsvist udgangspunkt i eksisterende forskning omhandlende betydningen af forældres socioøkonomiske position. I det efterfølgende afsnit gennemgås betydningen af forældrenes engagement i børnene. Denne tematiske opdeling er valgt, da størstedelen af den eksisterende forskning enten beskæftiger sig med betydningen af forældres socioøkonomiske position eller betydningen af forældres forhold til børnene. Den eksisterende forskning vil derfor være inddelt i to tematikker, som løbende vil perspektiveres og sættes i forhold til dette projekt.

Litteraturgennemgangen vil ikke være udtømmende, men de mest centrale artikler for forskningsemnet og for projekts problemstilling vil blive inddraget. For at få et overblik over hvordan litteraturgennemgangen er udført, henvises der til bilag 1, hvor der findes en detaljeret litteraturbeskrivelse, som indeholder de søgeord, biblioteksdata-baser, encyklopædier og fagbibliografiske data-baser, som er benyttet, ligesom projektets søgestrategi er beskrevet.

5.1. Forældrenes socioøkonomiske position

Generelt kan det siges, at meget forskning viser en klar sammenhæng mellem forældres socioøkonomiske position og den socioøkonomiske position, barnet opnår. Denne sammenhæng er essentiel for dette projekt, da projektet, udover effekten af forældrenes involvering i barnet, ønsker at undersøge effekten af forældrenes socioøkonomiske position for barnets faglige niveau. Generelt kan det siges, at forskningen viser forskellige facetter af, hvordan forældrenes socioøkonomiske position påvirker barnet. To eksempler vil blive gennemgået nedenfor.

Først kan forskningsrapporten *Ulighed og Livsforløb*, udarbejdet af SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, nævnes. Rapporten cementerer, at familiens sociale baggrund øver en stor indflydelse på barnets livsforløbet. Det kommer eksempelvis til udtryk gennem en stærk sammenhæng mellem, hvorvidt barnet gennemfører en gymnasial uddannelse, og hvorvidt faren, og/eller farfaren, har gennemført gymnasiet (Jæger et al. 2003:20-21+76). I forlængelse heraf viser forskning fra Trond Klausen, at der er en tydelig sammenhængen mellem social oprindelse, i form af farens arbejdsmarkedsposition, og den løn, som opnås på fem af landets eliteuddannelser, når man er færdiguddannet (Klausen 2010).

Hvis disse to forskningsartikler perspektiveres til lignende national og international forskning (fra Storbritannien, USA og Skandinavien), så ses det generelt, at der er en stærk sammenhæng mellem individets sociale oprindelse, den uddannelse individet får og den sociale destination, de opnår (Aaberge et al. 2002; Andrade and Thomsen 2018; Anyon 1981; Beller 2009; Belley and Lochner 2007; Björklund and Jäntti 2011; Chevalier et al. 2013; Goldthorpe 2014; Landersø and Heckman 2016; Munk 2014, 2006; Skaksen and Landersø 2018). For at få en oversigt over de 12 artikler, der lige er refereret til, samt artiklen fra SFI og Klausen, henvises der til bilag 2, som indeholder et kort resume af artiklernes fund og en oversigt over antallet af citeringer.

5.1.1. Kort opsummering

Den eksisterende uddannelsesforskning viser, at børn, hvis forældre er veluddannede, i højere grad klarer sig bedre i skolen, er mere kognitivt udviklet, får en højere uddannelse og generelt får en bedre løn, når de er færdiguddannede. Dette skal dog ikke overtolkes, så man per definition altid får ovenstående, men resultaterne viser statistisk signifikante tendenser mod, at børn af veluddannede familier i højere grad klarer sig godt fagligt.

5.2. Forældrenes engagement i børnene

Generelt kan det siges, at mængden af forskning, der handler om betydningen af det, forældrene gør sammen med barnet, og de beslutninger, som de træffer på vegne af barnet, er mindre end forskningsmængden på uddannelsesområdet.

Når forskningen omhandler forældrenes engagement i børnene, og den effekt engagementet har på børnene anskues, findes der overordnet to forskningsområder. På den ene side findes der forskning, som beskæftiger sig med de valg, forældrene træffer, og hvordan disse påvirker barnet. Et eksempel på denne retning er, hvilke konsekvenser det har for børnene, når forældrene vælger at lade sig skille, eller hvis forældrene har mange konflikter (Amato and Keith 1991; Cherlin, Chase-Lansdale, and McRae 1998; Crawford et al. 2014; Deshpande and Pandey 2014; Jellinek and Slovik 1981; Kihiko 2012; Rappaport 2013; Thomsen et al. 2016:12+64).

På den anden side findes der forskning, som omhandler, hvordan forældrenes forhold til barnet og forældres involvering i deres liv, kan styrke dem fagligt og psykisk. Et eksempel på denne forskning findes i *Parents, Their Children, And Schools*, som er udført af James Coleman. I det studie, som spiller en central rolle i dette projekt, bliver betydningen af regler i hjemmet, forholdet til forældrene, forældrenes forhold til barnets venner, og generelt hvor involveret forældrene er i barnets liv, undersøgt. Her ses den klare tendens, at forældrenes involvering har en betydning for barnets faglige niveau (Schneider et al. 1993).

Coleman har lignende konklusioner i artiklen: *Social Capital in the Creation of Human Capital*, hvor betydningen af forældrenes forhold til barnet, hvorvidt barnet har én eller to forældre, eller om moderen har forventninger på barnets vegne, påvirker risikoen for, at de forlader skolen før tid (Coleman 1988).

Udover forskningen gennemført af Coleman, vil jeg fremhæve fire andre artikler, som konkluderende siger, at et godt forhold mellem forældre og barnet kan have en positiv effekt på barnets akademiske formåen, men også på barnets psykiske velbefindende. Her er det specielt involvering i barnets skolegang og en interesse i, hvordan det går barnet, som viser at have en effekt (Gifford and Morgan 2010; Mo and Singh 2008; Tan and Goldberg 2009; Yan, Feng, and Schoppe-Sullivan 2018).

5.2.1. Kort opsummering

Den eksisterende forskning viser, at der generelt er en sammenhæng mellem det engagement forældrene giver barnet, både gennem interesse for hvordan det går i skolen, barnets skolegang, men

også gennem regler i hjemmet og de aktiviteter, de laver sammen, som positivt påvirker barnet. Denne positive effekt vedrører både det faglige niveau, men også barnets velbefindende og barnets tro på sig selv (Coleman 1988; Gifford and Morgan 2010; Mo and Singh 2008; Schneider et al. 1993; Tan and Goldberg 2009; Tiedemann 2005; Yan et al. 2018).

6. Videnskabsteori

I dette afsnit vil projektets videnskabsteoretiske tilgang blive gennemgået. Fokus vil her være samspillet mellem Bourdieus og Colemans to teoriers videnskabsteoretiske retninger og projektets tilgang til emnet. Afsnittet er organiseret således, at videnskabsteoriens betydning indledningsvist gennemgås, efterfulgt af et afsnit, hvor videnskabsteorien sættes i forhold til projektets teoriafsnit. Afslutningsvis diskuteres projektets videnskabsteoretiske position.

6.1. Videnskabsteoriens betydning

Videnskabsteori er vigtigt, da det beskæftiger sig med måden, verdenen opfattes på. Videnskabsteori handler derfor om projektets forklaringspræmis, eller sagt på en anden måde: Den paradigmemæssige forståelse af samfundets beskaffenhed. Projektets videnskabsteori er derved vigtig, da den danner rammerne for, hvordan vi forstår verdenen, den måde vi analyserer den, og den måde vi formidler den gennem vores forskning (Jacobsen 2012:565–68).

6.2. De to teoriers videnskabsteoretiske forståelse

I det følgende afsnit vil der blive fokuseret på de to teoriers videnskabsteoretiske forståelse. Ved Coleman er det metodologisk individualisme, og ved Bourdieu er det metodologisk relationisme. For at disse videnskabsteoretiske forståelser kan perspektiveres til hinanden, vil metodologiske kollektivismen også inddrages. Det skyldes, at metodologiske kollektivismen er den diametrale modsætning til metodologiske individualisme, ligesom Bourdieus metodologisk relationisme forsøger at bygge bro mellem dem. Nedenfor vil de tre tilgange kort gennemgås, før teorierne perspektiveres.

Hvis vi indledningsvist anskuer metodologisk kollektivismen, den diametrale modsætning til metodologisk individualisme, er fundamentet en strukturalistisk samfundsopfattelse. Fokus er derved strukturelle mulighedsbetingelser, hvorved der ikke fokuseres på aktørens oplevelser og motiver (Jacobsen 2012:569–75; Ritzer 2011:526–34).

I kontrast hertil har vi metodologiske individualisme, som ifølge Coleman tager udgangspunkt i individet og dets handlinger, som danner fundamentet for samfundsforståelsen. Forståelsen er derved, at det sociale system kan forstås på baggrund af individerne. Det sociale system består derved ikke af institutionaliserede samfundsnormer, men et grundsyn hvor individers handling og relationer udgør samfundet og de sociale systemer¹ (Andersen 2009; Carleheden, Kristiansen, and Hviid Jacobsen 2001:108; Coleman 1990:1–5; Jacobsen 2012:576–82; Scheuer 2006:1–3).

En central forskel på metodologiske kollektivism og metodologiske individualisme er derved, hvorvidt man har et strukturalistisk samfundssyn, eller derimod anskuer aktørens adfærd som værende drevet af aspekter såsom hensigter, etik eller interesser. Derved kan forskellen siges at være i hvilken grad, aktøren er selvstændig handlende, og i hvor høj grad aktøren er påvirket af sociale forhold (Jacobsen 2012:569–82; Ritzer 2011:526–34).

Hvis vi dernæst anskuer Bourdieus forståelse af metodologiske relationisme, så afviser han den rene metodologiske kollektivism, ligesom han afviser den rene metodologiske individualisme. Ifølge Bourdieu skyldes det, at hvis én af de to tilgang vælges, vil forskningen sløres. Metodologisk relationisme forsøger derved at overskride kløften mellem de to tilgange. Det kan derfor siges, at metodologiske relationisme indeholder objektive samfundsstrukturer, som fungerer uafhængigt af aktøren, som det ses ved metodologiske kollektivism. Samtidig indeholder metodologisk relationisme også et subjektive islæt, hvor aktørens erfaringer spiller en rolle (Jacobsen 2012:582–88; Olsen and Koretke 2018:23–26).

For at forstå essensen af Bourdieus metodologiske relationisme kan det hjælpe at anskue samfundet todimensionalt. Ved den første dimension har vi magtrelationer mellem forskellige klasser og grupper, mens den anden dimension indeholder meningsrelationer. Bourdieus metodologiske relationisme indeholder derved en dobbeltlæsning, som både indeholder aspekter fra metodologiske individualisme og metodologiske kollektivism (Bourdieu and Wacquant 1996:20–24; Jacobsen 2012:582–88).

Her er det dog vigtigt at være opmærksom på, hvilken rækkefølge Bourdieus dobbeltlæsning benytter. Dobbeltlæsningen starter nemlig altid med de objektive strukturer. Bourdieus argument er her, at aktørens meningsrelationerne er afhængige af den samfundsposition, som gives. En afledt konsekvens er derved, selvom Bourdieus metodologiske relationisme indeholder nuancer

¹ Det skal dog noteres, at Coleman også beskæftiger sig med normer, som konstituere sig i relationer mellem individer. Dette vil yderligere beskrives i teoriafsnittet, hvor dette begrebsliggøres.

fra metodologiske individualisme, at samfundsopfattelsen bliver noget strukturalistisk (Bourdieu and Wacquant 1996:20–24; Jacobsen 2012:582–88), hvilket også fremgår af nedenstående citat af Bourdieu:

[...] agenternes dispositioner, deres habitus, dvs. de mentale strukturer gennem hvilke de forstår den sociale verden, essentielt er produktet af en internalisering af strukturerne i den sociale verden (Callewaert 1994:60).

Afslutningsvis skal det pointeres, hvori selve relationismen fra Bourdieus metodologiske relationisme ses. Det er nemlig helt centralt at forstå, at omdrejningspunktet for denne metodologiske forståelse er relationer. Det ses, når betydningen af magtrelationer mellem forskellige klasser og grupper anskues. Her er tanken, at det sociale rum konstant indeholder kampe mellem forskellige klasser og grupper og mellem de dominerende og dominerede (Bourdieu and Wacquant 1996:20–24).

Relationismen kan derved betragtes gennem det subjektive aspekt; for når de objektive strukturer anskues, fortæller strukturerne eksempelvis, at smag er vigtig i visse areaner. Her udspiller der sig subjektive kampe angående hvilken smag, der er god. De subjektive kampe foregår dermed blandt de dominerende og dominerede om, hvad der anskues som værende god smag og afsmag. Det kan derved siges, at aktøren skaber kampens indhold, selvom kampen bygger på en strukturel forståelse (Bourdieu and Wacquant 1996:20–24; Jacobsen 2012:582–88; Olsen and Koretke 2018:23–26).

Hvis dette perspektiveres til Bourdieus begrebsapparat, er det her væsentligt at fremhæve felt, habitus og kapitaler. Når begreberne benyttes sammen, er det muligt at belyse, hvordan det sociale rum og de dertilhørende relationer er organiseret. Det er derved Bourdieus tanke, at samfundsfænomener bør forstås og forklares ved at forstå og påpege relationerne mellem mennesker, deres klasser, deres gruppe, og derved hvordan de positionerer sig i forhold til hinanden (Bourdieu and Wacquant 1996:20–24).

6.3. Videnskabsteoretiske tanker om projektets primære teori

Når vi forholder os til bogen: *Parents, Their Children And Schools*, der som nævnt er en grundpille i dette projekt, skal det fremhæves, at den ikke blot er skrevet af Coleman, men også af Barbara Schneider, Chandra Muller, David Kerbow, Seh-Ahn Lee, Annette Bernhardt samt Kathryn S.

Schiller. At bogen er en antologi er essentielt i forhold til at fastlægge dens sporadisk varierende videnskabsteoretiske forståelse. Overordnet kan det siges, at bogen følger Colemans metodologiske individualisme, som den præsenteres i *Foundations of social theory* (Coleman 1990:1–26). Men visse steder ses tekstpassager, som er på grænsen til Colemans metodologiske individualisme. Det betyder ikke nødvendigvis, at bogen bryder med Colemans metodologiske individualisme, men det kan siges, at bogen sporadisk tilkendegiver nogle holdninger, som ikke nødvendigvis er helt metodologisk individualistiske.

6.4. Projektets videnskabsteoretiske udgangspunkt

Hvis vi indledningsvist anskuer projektets genstandsfelt, hvor det ønskes undersøgt, om forældrenes involvering i hjemmet påvirker børnenes faglige niveau, og om der samtidig ses en social ulighed i, hvor meget involveringen gavner, finder projektet det oplagt at Bourdieus mere strukturelle og Colemans mere individorienteret tilgang kombineres. Tanken er her, at disse to vidt forskellige videnskabsteoretiske forståelser kan virke komplementerende. Tesen er, at den bourdieuanske strukturelle tilgang sat overfor Colemans metodologiske individualisme, kan øge den forståelsesmæssige kompleksitet af de mekanismer, som undersøges i familien.

Projektet ønsker derved at anlægge en retning, hvor det erkendes, at samfundet både består af strukturelle forhold, samtidig med at dets enkeltstående individ, har en vis frihed til at træffe valg. Hvis dette sættes i forhold til problemformuleringen, vil første del af problemformuleringen (om forældrenes engagement i hjemmet påvirker børnenes faglige niveau), gribes an metodologisk individualistisk. Dernæst ønskes det undersøgt, om der er en effekt af forældrenes socioøkonomisk position / social ulighed, som er forankret i en bourdieuansk metodologiske relationisme, hvor reproduktion af forældrenes uddannelsesmæssige internaliserede dispositioner har en større betydning for barnets faglighed end forældrenes involvering.

Projektets tanke er derved, ligesom Bourdieu foreslår, at ved at kombinere videnskabsteoretiske retninger vil forskningen ikke sløres, da inddragelsen af to tilgange kan belyse og nuancere analysen i kontrast til, hvis blot én tilgang var valgt.

7. Teori

Som det blev beskrevet i indledningen, er formålet med denne rapport at undersøge, hvordan forældres involvering i deres børn påvirker børnene fagligt, og om der er en ulige effekt grundet sociale

ulighed. For at belyse denne tematik inddrages to teorier. Den første er Coleman, den anden er Bourdieu. Teorierne vil delvist benyttes sideløbende i analysen. Dog vil Bourdieu i højere grad blive anvendt i forhold til betydningen af familiens socioøkonomiske forhold, mens Coleman bruges i forhold til familiens engagement i barnet.

De følgende afsnit er organiseret således, at Colemans tanker om forældrenes engagement indledningsvist gennemgås, hvorefter Bourdieu tanker om familiens socioøkonomiske forhold inddrages. Teorierne vil sættes i forhold til hinanden og perspektiveres afslutningsvis.

7.1. Forældrenes engagement

Coleman bliver inddraget, da det vurderes, at han kan give et indblik i, hvordan familien gennem opdragelse og aktiviteter med børnene påvirker børnenes faglige niveau. Fokus er derved, hvordan børnenes skolegang bliver påvirket af forældrenes involvering i hjemmet. Dette udspiller sig både gennem regler, TV-forbrug, men også hvorvidt de hjælper børnene med lektierne eller involverer sig i aktiviteter med børnene. Coleman er valgt med henblik på at belyse vigtigheden af forældrenes involvering i deres børn.

Colemans teori-afsnit er organiseret således, at der først kommer et afsnit omkring Colemans overordnede teori. Dette skyldes at det efterfølgende afsnit, som tager udgangspunkt i *Parents, Their Children And Schools*, i høj grad er empirisk. For at afdække Colemans overordnede teoretiske forståelse, tages der udgangspunkt i artiklen *Social Capital in the Creation of Human Capital*. Formålet er at give et begrebsapparat, som kan benyttes i analysen, ligesom begrebsapparatet sættes i forhold til *Parents, Their Children And Schools*.

7.1.1. Colemans teori og videnskabsteoretiske forståelse

Lad os indledningsvist anskue Coleman og hans videnskabsteoretiske placering for derved at forstå hans teori. Som det er argumenteret for i videnskabsteoriafsnittet, placerer Coleman sig i den metodologiske individualisme. Det skal dog pointeres, at denne kan gradueres. Vi ser eksempelvis, at økonomernes forståelse af metodologiske individualisme ikke i samme grad tager højde for den sociale kontekst. Ifølge Coleman er den selvstændige aktør ikke blot formålsrettet og handlende, men påvirkes også af en social kontekst, som influerer handlingsmønstre (Coleman 1988:95). Det kommende afsnit vil derfor komme ind på den sociale kontekst, og sætte dette i forhold til hans begrebsapparat.

7.1.2. Social kapital

Når vi anskuer Colemans forståelse af social kapital, er det essentielt at forstå, at kapitalen er indlejret i relationer mellem mennesker. Det er ligeledes vigtigt at forstå, at social kapital forstås ud fra dens funktion - lad mig eksemplificere (med inspiration fra Colemans eget eksempel):

Hvis vi tænker os nogle diamanthandlere i New York, så vil de løbende købe og sælge til hinanden. I den proces er det nødvendigt, at køberen får tid til at nærstudere diamanterne for at verificere dens ægthed, men også for at vurdere, om genstanden passer til diamantkøberens behov. I denne salgsproces får køberen adgang til varerne uden først at stille sikkerhed. Det er muligt, da der er indlejret tillid, normer og forventninger mellem disse diamantforhandlere, som løbende køber og sælger til hinanden. Hvis én person ikke lever op til de kollektive forventninger, som der er blandt diamantforhandlere, vil det betyde, at personen øjeblikkeligt vil blive ekskluderet fra ”klubben”. Det skyldes, at de må have nogle spilleregler og forventninger til, hvordan man gebærder sig, således man fortsat kan købe og sælge til hinanden (Coleman 1988:96–105).

Ifølge Coleman er dette et eksempel på social kapital. Her er essensen, at disse normer og regler, som er indlejret mellem individerne, skaber nogle spilleregler for individerne. Disse spilleregler er konstitueret af diamanthandlerne med det formål, at de nemmere kan handle sammen, og derved nå deres mål om, at handlerne fungerer smidigere og hurtigere, hvilket i sidste ende gavner dem selv (Coleman 1988:96–105).

Hvis vi kort fokuserer på hvilke delelementer social kapital består af, kan det siges, at den har tre ben. Det første er forpligtelsen, forventningerne og tilliden, som er mellem aktørerne. Dernæst har vi normerne, som indeholder de ”regler”, hvorpå forpligtelsen, forventningerne og tilliden bygger (og eventuelle sanktioner, hvis de ikke overholdes). Essensen er her, at der blandt en gruppe individer kan være nogle spilleregler, som de alle følger. I gruppen er der en tillid og forventning til, at de andre overholder disse regler. Denne tillid og forventning er nødvendig, for at konstellationen kan opretholdes. Hvis nogle af gruppens medlemmer ikke overholder reglerne, vil der være en sanktion, f.eks. at de bliver ekskluderet fra gruppen. Det er ligeledes centralt, at formålet med at opretholde konstellationen er for gruppens egen vinding. Det gælder uanset om det handler om diamanthandle eller om det gælder, hvorvidt forældrene kan understøtte, at deres børn får en god uddannelse.

Afslutningsvis har vi videns og informationsdeling. Dette element er ikke direkte forbundet til de andre, men beskæftiger sig med vigtigheden af at være velinformeret. Tanken er, at

viden er vejen til handling, ligesom det kan være med til at styrke den position, man har i de netværk/fællesskaber, man indgår i (Coleman 1988:96–105).

Når vi anskuer social kapital, er det vigtigt at forstå betydningen af den kontekst, som den udspiller sig i. Det er nemlig en forudsætning, at konteksten, såsom lokalområdet, folkeskolens forældre (eller diamanthandlerne), alle sammen er enige om det. Det kræver altså et lukket system, hvor folk kender hinanden, før normerne kan blive opretholdt (Coleman 1988:105–7).

Afslutningsvis for social kapital skal det pointeres, at det ikke nødvendigvis kun er mellem enkeltstående individer. Det kan også være blandt virksomheder, organisationer eller samfundsgrupper (Coleman 1988:96–105).

Udover social kapital, kan det være hensigtsmæssig for introduktionen til Colemans overordnede teori kort at komme ind på økonomisk, fysisk og human kapital, som også kan påvirke barnets faglige niveau. Ved økonomisk kapital har vi eksempelvis penge. Ved human kapital har vi elementer som uddannelse, og kognitive evner. Afslutningsvis har vi fysisk kapital, som er fysiske genstande, såsom en bolig (Coleman 1988:100–110).

Hvis ovenstående kapitaler sættes i forhold til indeværende projekt, kan økonomisk kapital købe gode bøger, ekstra undervisning, eller adgang til en gode skole. Forældrenes human kapital muliggør, at forældrene kan hjælpe børnene med lektierne og give dem et indblik i intellektuelle samtaler. Afslutningsvis kan fysisk kapital give mulighed for et kontor/værelse, hvor der faciliteres gode forhold til at læse lektier eller lignende (Coleman 1988:100–110).

7.2. Lidt praktisk om *Parents, Their Children And Schools*

Fælles for antologiens kapitler er dens udgangspunkt i den nationale spørgeskemaundersøgelse ”National Education Longitudinal Study” fra 1988. Her har 26.000 elever fra 8. klasse, deres forældre, lærere, og skolen besvaret spørgeskemaet. Spørgeskemaets respondenter er udvalgt tilfældigt, men med få regler omkring minimum og maksimum antal elever fra hver skole. Spørgeskemaet er indsamlet af National Center for Education Statistics (NCES). Nedenstående afsnit inddrager begreber fra hele bogen, selvom specielt ét kapitel har bidraget med flere begreber. Det er: *Parent Involvement in the Home, School and Community* af Chandra Muller og David Kerbow.

7.3. *Parents, Their Children And Schools*

I følgende afsnit vil essensen af James S. Colemans antologi *Parents, Their Children And Schools* blive gennemgået, for via dens empiri at synliggøre centrale parametre ved forældrenes engagement, som påvirker barnets faglige niveau. Overordnet kan det siges, at bogen anlægger en tilgang, hvor der sondres mellem forældrenes involvering 1) i hjemmet, 2) i skolen og 3) i skolefællesskabet. For hver af de tre tilgange bliver det undersøgt, hvordan dette påvirker børnenes skolegang.

Hvis vi kort anskuer den første tilgang, så udspiller den sig i barnets hjem og indeholder husets regler, forældrenes engagement derhjemme og den opdragelse, de giver barnet. Dernæst har vi involvering i skolen, hvor der henvises til involvering i skolebestyrelser og diverse udvalg. Afslutningsvis er der involveringen i skolefællesskaberne, hvor der refereres til fællesskabet mellem elevernes forældre, men også arrangementer, som faciliteres af skolen, hvor forældrene mødes.

I dette teoriafsnit bliver der primært fokuseret på den første tilgang. Dette sker, da projektets tilgang i højere grad anlægger en vinkel, hvor forældrenes direkte involvering i barnet undersøges, ligesom denne undersøgelse tager udgangspunkt i opdragelsen og aktiviteterne, som udføres i hjemmet.

7.3.1. Involvering i hjemmet

For at danne fundamentet for en analyse og for at facilitere en mere dybdegående analyse, begrebsliggør bogen flere nøgleelementer ved forældrenes involvering i hjemmet. Disse vil gennemgås nedenfor med det formål at skabe en generel forståelse for, hvordan forældrenes involvering i hjemmet påvirker barnet.

7.3.2. Elevens snak med forældrene

Det første analytiske redskab, som ønskes inddraget, indeholder den iagttagelse, at det er vigtigt, at barnet i form af sin rolle som skoleelev løbende har samtaler med forældrene om dets skolegang. Tanken er, at forældrene gennem disse samtaler, hvor elevens skolegang er omdrejningspunktet, viser en interesse og et engagement, som ifølge undersøgelsen har en klar gavnlig effekt for barnets succes i skolen. Undersøgelsen viser derved den klare tendens, at forældre, som diskuterer valgfag, spørger ind til barnets skoledag og snakker om det, barnet har lært i skolen, i højere grad klarer sig godt i skolen (Schneider et al. 1993:18–24).

7.3.3. Regler i hjemmet

Den næste iagttagelse vedrører regler i hjemmet. Tanken er, at forældrene gennem regler i hjemmet påvirker barnet mod en bestemt adfærd og et bestemt værdisæt, som ifølge forældrene er agtværdigt. Antagelsen er derved, at hjemmet afspejler forældrenes værdier, både deres værdisæt generelt, men også hvorvidt de anskuer uddannelse som værende vigtigt. Argumentet er derved, at reglerne i huset synliggør bagvedliggende værdier, som forældrene bevidst eller ubevidst giver videre til deres børn i opdragelsen.

Hvis vi lavpraktisk anskuer regler i hjemmet, kan det være begrænset tid foran fjernsynet eller computeren, et krav om at lektierne skal laves, eller at lektierne skal gennemgås sammen med den voksne, før barnet må give sig i kast med at lege.

Tanken er her, at reglerne, såsom begrænset TV, kan fungere som en ”intervention”, som bevirker, at lektierne altid laves, eller at barnet ikke blot ser TV, men også får leget med nogle kammerater. Tesen er, at reglerne i huset er rammesættende for børnene, og en måde forældrenes holdninger og værdisæt bliver videregivet til børnene, hvilket også underbygges af undersøgelsen, som indikerer en sammenhæng mellem regler og børnenes succes i skolen (Schneider et al. 1993:18–24).

7.3.4. Familiens ressourcer

Den næste sontring vedrører vigtigheden af forældrenes uddannelsesniveau og økonomi. Når vigtigheden af uddannelse anskues, er uddannelsesniveauet i høj grad afgørende for hvilke forventninger, forældrene har til børnenes uddannelsesniveau. Ifølge undersøgelsen ses der en klar sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og det, de forventer af børnene.

Det næste centrale aspekt ved forældrenes uddannelsesniveau, er hvilken viden omkring uddannelsessystemet, som forældrene har. Her handler det om kendskab til, hvordan man gebærder sig indenfor uddannelsesverdenen, ligesom veluddannede forældre i højere grad kan hjælpe med lektierne. Tesen er derved, at længden af forældrenes uddannelsesniveau kan være afgørende for graden af involvering i børnenes skolegang.

Dernæst spiller økonomi også en central rolle. Her er argumentet, at forældrenes lønniveau kan være afgørende for, hvilken skole som vælges, uanset om det er en privatskole, eller om der er tale om en offentlig skole i et bedre nabolag. Forældrenes økonomi kan derved være afgørende for skolens faglige niveau, men også for mængden af ressourcer skolen har, hvilket kan komme til udtryk

ved støtteundervisning eller ved ekstraopgaver for de bedste elever (Schneider et al. 1993:27–30, 13–14, 115–20).

7.3.5. Hvilke ressourcer forældrene har og hvordan de bruger dem

Den næste sontring vedrører forholdet mellem, hvilke ressourcer forældrene har, og hvordan de benytter dem. Fokus er her, hvordan eksempelvis løn kan bruges på en god uddannelse, selvom forældrene ikke har en høj løn. Tesen er derved, at der ikke nødvendigvis kan tegnes en proportionel linje mellem ressourcer, og hvor højt uddannelse vægtes, men at dette skal sættes i forhold til forældrenes interesse og indsats i børnenes uddannelse. En høj interesse kan medføre et højt fokus på, at barnet får lavet alle lektier og andre skoleaktiviteter for at forbedre barnets chance for succes. Tesen er altså, at selvom forældrene ikke er så økonomisk velstillede, kan de stadigvæk involvere sig i barnets uddannelse og dermed kompensere for det lavere løn- og uddannelsesniveau (Schneider et al. 1993:13–14).

7.3.6. Tidsmæssige begrænsninger

Overordnet kan det siges, at undersøgelsen indikerer, at forældrenes tidsmæssige engagement i børnene er afgørende for, hvordan det går barnet. Det er dog ikke alle forældre, som har den samme tid. Det nævnes eksempelvis, at forældre, som arbejder meget, har mindre tid til barnet. Tesen er, ligesom i afsnit 6.3.2 *elevens snak med forældrene*, at det har en negativ indflydelse på barnet, hvis forældrene ikke har tiden til at være involveret i barnet. Det nævnes også, at alene-forældre ofte har mindre tid til barnet, da de stadigvæk har den samme mængde praktiske gøremål, som hvis forældrene boede sammen (Schneider et al. 1993:115–20).

7.4. Socioøkonomiske forhold og hverdagspraksiser

I det følgende afsnit vil der tages udgangspunkt i Bourdieus kapitalformer. Tanken er, som det også blev præsenteret i indledningen, at belyse betydningen af forældrenes socioøkonomiske position for børnenes faglige niveau, med udgangspunkt i Bourdieus forståelse.

I tillæg hertil ønskes det sekundært at inddrage Bourdieus forståelse af habitus, og de hverdagspraksiser aktørerne udlever. Formålet med at inddrage habitus og aktørens hverdagspraksisser ligger i den måde, teorien korresponderer med *Parents, Cheir children And schools*. Ligheden synes at være, at Colemans undersøgelse i høj grad viser en sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og hvor meget forældrene er engageret i hjemmet, i skolen og i skolefællesskabet. Men

også i at Colemans undersøgelse viser, at højtuddannede i højere grad har forventninger til deres børn, ligesom de i højere grad har regler og retningslinjer for børnene (Bourdieu and Wacquant 1996:85–105; Schneider et al. 1993). Projektets tese er derved, at habitus og hverdagspraksisser kan komplementere *Parents, Their Children And Schools*, da bestemte hverdagspraksisser i højere grad faciliterer et engagement i barnet.

Derved underbygger habitus og hverdagspraksisser også projektets indledning, hvor det beskrives, at det ønskes undersøgt, om der er en social ulighed i betydningen af forældres involvering i børnene, for hvordan det går fagligt.

Ifølge Bourdieus syn på aktøren, besidder individet visse kapitaler, hvortil bestemte hverdagspraksisser er tilknyttet. Det kan være bestemte former for handlinger, adfærd og normer (Krogh 2017:10–12), hvilket også fremgår af nedenstående citat:

To each class of positions there corresponds a class of habitus (or tastes) produced by the social conditioning associated with the corresponding condition and, through the mediation of the habitus and its generative capability, a systematic set of goods and properties, which are united by an affinity of style (Bourdieu 1998:8)

Når man overordnet anskuer Bourdieus teori, er det centralt at forstå aktørens reproduktion af de sociale systemer, ligesom det er vigtigt at bemærke, hvordan de sociale systemer strukturelt producerer aktørenes handling grundet aktørens internaliserede dispositioner (Bourdieu 2005:7–18; Bourdieu and Wacquant 1996:85–95; Ritzer 2011:530). For at forstå hvordan denne handling er internaliseret i os, findes det nødvendigt at kende til Bourdieus begreber habitus og kapitaler, hvilket derfor gennemgås nedenfor:

Habitus indeholder de internaliserede dispositioner for, hvordan aktøren føler, agerer og tænker (Bourdieu 2005:7-18+197-200, 2007:91–92; Ritzer 2011:531–32). Habitus er derved vores mentale vaner, som tillæres gennem vores socialisering, specielt i barndommen, men også løbende gennem vores liv. Da habitus er disse internaliserede dispositioner, viser habitus også vores tilhørsforhold til bestemte sociale grupper, som ofte er den gruppe, forældrene tilhører, da barnet i opdragelsen tillæres klassens normer, værdier, og tænkemåde. Hvis habitussen anskues helt lavpraktisk, så indeholder den måden, vi går på, står på, spiser på, opdrager vores børn, den måde vi

forstår verdenen, og den måde vi snakker til hinanden (Bourdieu 2005:7-18+197-200, 2007:91-92; Ritzer 2011:531-32).

Når det gælder Bourdieus kapitaler, så refererer det til de ressourcer og kilder til indflydelse, som aktøren er i besiddelse af. Vi har overordnet tre primære kapitalformer. Det er økonomisk kapital, kulturel kapital og social kapital (Bourdieu 1986, 2007:185+195-196; Bourdieu and Wacquant 1996:60-62).

Ved økonomisk kapital, som sammen med kulturel kapital anses som værende den mest centrale, tænkes penge og materielle genstande. Kulturel kapital har tre underkategorier, nemlig kropslig, objektiveret og institutionaliseret. Ved den kropslige har vi manerer, sprogbrug, politiske holdninger, rejsepræferencer, men også forståelsen for bestemte værdier og goder. Ved den objektiverede har vi genstande som malerier, musikinstrumenter og bøger. Afslutningsvis har vi den institutionaliseret, som indeholder eksamensbeviser, akademiske titler og lignende.

Som den tredje kapitalform har vi social kapital, som er sociale relationer. Måden social kapital opgøres på, er ved mængden af relationer samt de kapitaler, netværket besidder. Hvis vi anskuer en situation ud af mange, hvor den sociale kapital benyttes, kan et stort netværk være med til at facilitere, at man får et job (Bourdieu 1986:284-252; Järvinen 2013:372).

Afslutningsvis kan det siges, at aktøren ifølge Bourdieu manøvrerer rundt i et komplekst socialt distinktionssystem, hvor forskellige samfundsgrupper afgrænser sig fra hinanden. Dette sker blandt andet ved gruppens kollektive smag og afsmag. Specielt er afsmag centralt, da afsmag ifølge Bourdieu formes i opposition til de underprivilegerede gruppens smag. (Bourdieu 2007:177+204-208; Järvinen 2013:370). Derved kan det siges, at grupperne eksisterer i forhold til hinanden, og i særdeleshed bliver opretholdt af deres uligheder. Derved er livsstil centralt, da det igennem forbruget er muligt at positionere sig og vise sine smagspræferencer og derved også hvilke ting, som ikke værdsættes, hvilket underbygges af nedenstående citat:

"En klasse defineres i lige så høj grad ved at være opfattet som ved at være; af dens forbrug - som ikke behøver at være iøjnefaldende for at være symbolsk - som af dens position i relation til produktionsrelationerne (selv om det er sandt at det sidste styrer det første)" (Bourdieu 1984:483) i (Wilken 2011:78).

7.5. Sammenspil mellem teorierne

Som det løbende er blevet argumenteret for, så anskues teorierne som værende komplementære. Det komplementære er dog todelt. Den første del består i problemformuleringens todeling, hvor spørgsmålet omkring social ulighed er tiltænkt Bourdieus begrebsapparat. Dernæst er teorierne komplementære, da der ved Bourdieu og Coleman findes et overlap. Som det blev beskrevet i det indledende afsnit for Bourdieu, så viser Coleman, at der er en sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau, og hvor meget forældrene er engageret i hjemmet og i skolen. Dette spiller sammen med projektets tese om, at Bourdieus begreber omkring livsstil og hverdagspraksisser kan antages at have en betydning, da højere uddannelsesniveau medfører en livsstil og hverdagspraksisser, som i sidste ende medfører et højere fagligt niveau for barnet.

Derudover er projektet tiltænkt en todelt problemformulering, hvor hovedteoretikeren, Coleman, vil belyse første del af problemformuleringen, og Bourdieu efterfølgende vil perspektivere med social ulighed.

8. Introduktion til projektets datasæt

I denne opgave tages der udgangspunkt i Børneforløbsundersøgelsen. Undersøgelsen bygger på 6.000 børn, født fra den 15. september til den 31. oktober 1995 af en mor med dansk statsborgerskab. Børnene er repræsentativt udvalgt, og dataindsamlingen bygger på 6 runder. De 6 runder blev gennemført, da børnene var henholdsvis 4-5 måneder, 3½ år, 7 år, 11 år, 15 år, og 18 år. Undersøgelsen blev startet i 1996, og dataindsamlingen er blevet gennemført af SFI (Det nationale forskningscenter for Velfærd) (SFI 2019a). Hvis vi anskuer, hvad der bliver spurgt om i de forskellige spørgeskemaer, varierer det meget. Det skyldes, at det har været SFI's intention at indfange forskellige dele af opvæksten (SFI 2019b). For indeværende opgave har rigsarkivet givet adgang til de første 5 runder af spørgeskemaet.

Anskuer vi hvem, som har besvaret spørgeskemaet, så er det eneste spørgeskema, som både er besvaret af moren, faren og barnet fra runde 4, da barnet var 11 år. De andre spørgeskemaer er besvaret af faren og moren, eller af moren sammen med barnet (SFI 2019b). Der er derfor valgt at tage udgangspunkt i spørgeskemaet fra runde 4, da det er besvaret af moren, faren og barnet, hvorved det er muligt at nuancere effekten af forældrenes involvering i regressionerne, da effekten kan undersøges for hhv. faren og moren.

Eftersom spørgeskemaet blev sendt ud til de samme respondenter i løbet af dataindsamlingen, har det været nødvendigt at inddrage spørgsmål fra tidligere spørgeskemaer for eksempelvis at kortlægge forældrenes uddannelsesniveau og lignende (hvilket der kun blev spurgt ind til i den første runde). Ligeledes inddrages der også tre spørgsmål fra 2011 spørgeskemaet, hvilket der argumenteres for i operationaliseringen.

Helt lavpraktisk kan det noteres, at dataene er tilgængelige gennem Dansk Data Arkiv, hvor de førnævnte spørgeskemabesvarelser og spørgeskemaer er stillet til rådighed. SFI's mål med undersøgelsen var at opnå viden om, hvordan det er at være barn og ung i Danmark i dag.

9. Projektets design

Overordnet kan det siges, at dette projekt anlægger en teori-testende og relativ deduktiv tilgang.

Den deduktive tilgang kan forklares ved, at problemstillingen helt indledningsvist er inspireret af Colemans teori omkring betydningen af forældrenes involvering, ligesom det ønskes undersøgt, om der anskues en social ulighed gennem Bourdieus kulturelle og økonomiske kapitaler. Med inspiration til Lucien Febvre kan der således argumenteres for, at problemstillingen, og den måde projektet forstår emnet, er funderet i teori:

When one does not know what one is looking for, one does not realise what one finds
(De Vaus 2014:15)

Teori kan derved være med til at afklare, hvad der ledes efter, og samtidig indikere hvilke sociale og menneskelige faktorer, som spiller ind. Projektet anlægger en *relativ* deduktiv tilgang, idet denne tilgang ikke holdes stringent gennem hele opgaven. Det er her vigtigt at fremhæve, at en induktiv eller deduktiv tilgang i høj grad er idealformer, som ofte kombineres i forskellige grader i forskellige afsnit (Riis 2005:28–33; De Vaus 2014:9–19). Lad mig eksemplificere med udgangspunkt i dette projekt: Hvis vi anskuer tilgangen for udvælgelse af variabler, er projektets tilgang deduktiv, men samtidig inddrages elementer fra den induktive tilgang, da der eksempelvis benyttes en faktoranalyse for at underbygge den måde, hvorpå variablerne sammensættes til en skala. Ligeledes sker udvælgelsen af variabler primært på baggrund af teoretiske antagelser, selvom visse variabler, udvælges på baggrund af en analytisk tanke, som ikke direkte er i forlængelse af teorien, men hvor det formodes, at de nye variabler også kan have en påvirkning (Riis 2005:28–33; De Vaus 2014:9–19).

Kigger vi på projektets tråde ud fra den teori-testende tilgang, så har problemstillingen rødder til Colemans amerikanske undersøgelse. Det vil sige, at indeværende undersøgelse forsøger at efterprøve hans resultater i en dansk kontekst, selvom der er væsentlige geografiske og tidsmæssige forskelle til hans undersøgelse. Ligeledes forsøges det at nuancere Colemans undersøgelse ved eksempelvis at kontrollere for socioøkonomiske forhold.

10. Operationalisering

I det følgende operationaliseringsafsnit vil de teoretiske begreber operationaliseres med afsæt i børneforløbsundersøgelsen. Operationaliseringen er organiseret således, at forældrenes engagement, med henvisning til Coleman, indledningsvist operationaliseres. Efterfølgende vil forældrenes socioøkonomiske position, med henvisning til Bourdieus økonomiske og kulturelle kapital operationaliseres. Som det er nævnt i teoriafsnittet, vil der også inddrages nogle af Bourdieus begreber vedrørende hverdagspraksisser, hvilket løbende vil perspektiveres under operationaliseringen af Coleman og Bourdieu. Dernæst skal det pointeres, at operationaliseringen er organiseret således, at hvert begreb har nogle primære spørgsmål. Men siden Colemans teori har nogle vidtrækkende begreber, vil flere spørgsmål være tilknyttet flere begreber. Afslutningsvis for operationaliseringen vil indfangelser af børnenes fagligt niveau gennemgås.

10.1. Forældrenes engagement

For at belyse forældrenes engagement er der operationaliseret en del variabler for at indfange fænomenet. Disse variabler vil her blive gennemgået, men indledningsvist skal det siges, at størstedelen af disse variabler kommer fra spørgsmålsbatterier indeholdende 3 til 8 variabler. Det er derfor valgt at bibeholde kompleksiteten af spørgsmålsbatterierne, ved at sammensætte variablerne til én samlet skala for hvert fænomen. I næste afsnit, metodeafsnittet, vil de metodiske refleksioner herom gennemgås, hvortil fordele og ulemper ligeledes vil fremhæves.

10.1.1. Forældrenes involvering i hjemmet

Som det fremgår af teoriafsnittet omkring Coleman, så indeholder hans amerikanske undersøgelse tre områder, hvor forældrene kan involvere sig i børnenes uddannelse. Den første er *i hjemmet*, den næste er *i skolen*, og den sidste er *i skolefællesskabet*. Jeg har valgt at fokusere på den første, hvilket primært skyldes, at den beskæftiger sig med den direkte interaktion og involvering i barnet. Men det

er også centralt at pointere, at Colemans bog indikerer, at forældres engagement i skolen har mindre indflydelse på barnet end involveringen i hjemmet. Dertil kan det også nævnes, at antallet af måder, forældrene kan involvere sig i skolen, er væsentligt begrænset i forhold til involveringen i hjemmet. Afslutningsvis er forældres involvering i skolefællesskabet fravalgt, da de kendetegn Coleman angiver, i høj grad gør sig gældende ved det amerikanske skolefællesskab, og kun i mindre grad kommer til udtryk i det danske skolesystem.

10.1.2. Forældrenes forhold til børnene

Indledningsvist inddrages én variabel, som på mange måder sammenføjer mange af de kommende variabler, og flere træk fra teoriafsnittet – nemlig forældrenes forhold til børnene. Som det bliver argumenteret for i teoriafsnittet, er det vigtigt at forældrene er engagerede i deres børn. I spørgsmålet fokuseres der på, hvorvidt moren vurderer, at hun har et tæt forhold til deres barn. Tesen er derved, at hvis forældrene ofte bruger tid med barnet, prioriterer tid med familien, laver aktiviteter med barnet, hjælper barnet med lektier og generelt er engagerede i hjemmet, vil det have den afledte konsekvens, at forældrene vurderer deres forhold til barnet som værende tættere, end hvis de ikke brugte denne tid (Schneider et al. 1993):

Spørgsmål:	Svarkategorier:	Kodning i analysen:
Hvor tæt er forholdet mellem dig og barnet født i 1995?	Særdeles tæt, Tæt, Ikke særlig tæt, ikke tæt	De 4 svarkategorier er standardiseret fra 0 til 1

10.1.3. Aktiviteter med børnene

I forlængelse af foregående spørgsmål, og for at konkretisere vigtigheden af forældrenes forhold til barnet, inddrages nedenstående spørgsmål, som handler om, hvilke aktiviteter forældrene laver med deres børn. Spørgsmålet er stillet til henholdsvis moren og faren, og de bliver spurgt, hvor ofte de leger, dyrker fritidsaktiviteter, tager i skoven, går i biografen, laver mad, ser fjernsyn og lignende med deres barn.

Formålet med at inddrage spørgsmålene er at undersøge, om forældrene involverer sig i hjemmet ved at prioritere tid med børnene, og om de har overskud til at være sammen med børnene. Ifølge Coleman er det centralt, da der er en sammenhæng mellem involveringen i hjemmet, og hvordan det går barnet fagligt (Schneider et al. 1993). Dette kan ligeledes sættes i forhold til Colemans begreb omkring social kapital, hvor tesen er, at jo tættere familieforhold er, jo mere vil børnene blive påvirket af forældrenes værdier, holdninger og normer (Coleman 1988).

For at administrere nedenstående variabler på en overskuelig måde, er det valgt at lave en samlet score. Forældrene får derved point for hvert spørgsmål, afhængigt af hvor ofte de er sammen med barnet. Hvis de angiver ”Næsten dagligt” får de 1 point, hvis de angiver ”sjældent/aldrig” får de 4 point. Dernæst samles antallet af point, hvorefter skalaen standardiseres, så den går fra 0 til 1. Skalaen fungerer derved som et kontinuum, hvor forældre med en lav værdi, ofte er sammen med deres børn, og forældre med en høj værdi, sjældent er sammen med deres børn.

Spørgsmål: Hvor ofte er du sammen med barnet om følgende?	Svarkategorier:	Kodning i analysen:
Spil eller leg	Næsten dagligt, 2-3 gange om ugen, Af og til og Sjældent/aldrig,	Spørgsmålene er lagt sammen til en skala, hvorefter skalaen er standardiseret fra 0 til 1.
Fritidsaktiviteter, fx sport		
På tur (fx i skoven eller svømmehallen)		
Biografur, teatertur eller lignende		
Madlavning		
Forskellige huslige gøremål		
Ser fjernsyn med barnet		
Indkøb/shoppe		

10.1.4. Elevens snak med forældrene

De næste spørgsmål som inddrages, ønskes koblet til Colemans begreb omkring social kapital og samtidig til det empiriske afsnit omkring betydningen af elevens snak med forældrene (Coleman 1988; Schneider et al. 1993). Her er Colemans argument, at samtaler med børnene om deres skolemæssige aktiviteter indikerer en interesse og et engagement i børnenes skolegang – hvilket ifølge Colemans undersøgelse har en tydelig effekt på barnets sandsynlige succes i skolen (Schneider et al. 1993).

At forældrene har disse samtaler med børnene, kan ligeledes perspektiveres til forældrenes tidsmæssige begrænsninger. Her er tanken, at hvis forældrene jævnligt har disse samtaler, må det kræve, at forældrene prioriterer tiden til dem, selvom de har travlt med indkøb, arbejde og lignende (Schneider et al. 1993).

I tråd med de ovenstående skala, er dette spørgsmålsbatteri også kodet til en skala.

Spørgsmål: Hvor ofte taler du med barnet om følgende:	Svarkategorier:	Kodning i analysen:

Barnets skole eller klub	Næsten dagligt, 2-3 gange om ugen, Af og til og Sjældent/aldrig,	Spørgsmålene er lagt sammen til en skala, hvorefter skalaen er standardiseret fra 0 til 1.
Barnets fritidsaktiviteter		
Barnets forhold til venner/andre børn		
Barnets forhold til skolelærere		
Barnets fysiske sundhed eller velbefindende		
Barnets psykiske sundhed eller velbefindende		

10.1.5. Tidsmæssige begrænsninger

De næste spørgsmål, som inddrages, ønskes primært koblet til Colemans tanker vedrørende forældrenes tidsmæssige begrænsninger. Som det bliver argumenteret for i teoriafsnittet, så er tidsmæssige begrænsninger centralt. Selvom forældrene kan have en god uddannelse og løn (økonomisk og human kapital), kan deres arbejde tage så mange timer, at de ikke har tid til at ses med familien.

Tidsmæssige begrænsninger spiller derved en central rolle, da den uafhængigt af uddannelsesniveau kan vanskeliggøre involveringen i hjemmet, idet den begrænser tiden til at snakke med barnet, lave aktiviteter, hjælpe barnet med lektier og lignende (Schneider et al. 1993).

For at indfange tidsmæssige begrænsninger inddrages de tre nedenstående spørgsmål. Spørgsmålene går ikke direkte på antallet af timer, de arbejder, men derimod på om det er svært at få familielivet og arbejdslivet til at hænge sammen. Dette er valgt som en indikator, da det i højere grad tilkendegiver respondentens subjektive opfattelse af, hvorvidt de har en tidsmæssig begrænsning.

Spørgsmål: Hvordan passer følgende udsagn på dit familie- og arbejdsliv i hovedbeskæftigelsen?	Svarkategorier:	Kodning i analysen:
Mit familieliv er stresset	I høj grad, i nogen grad, kun i mindre grad eller slet ikke	Spørgsmålene er lagt sammen til en skala, hvorefter skalaen er standardiseret fra 0 til 1.
Mit arbejdsliv er stresset		
Det er svært at få arbejde og familie til at hænge sammen i hverdagen		

10.1.6. Regler

Dernæst ønskes det at inddrage et par spørgsmål omhandlende regler i hjemmet. Det første spørgsmål drejer sig om mængden af tid, barnet ser fjernsynet. Som det fremgår af teori afsnittet, viste Colemans undersøgelse, at hvis forældrene sætter regler for barnets tidsforbrug ved fjernsynet, påvirker det positivt barnets testscore. I dette tilfælde omhandler spørgsmålet ikke, hvorvidt forældrene sætter regler, men hvor meget fjernsyn barnet ser. Her er tanken, at børn, der kun ser lidt fjernsyn, har fået det begrænset af forældrene. Det er selvfølgelig ikke nødvendigvis sådan – men det udgangspunkt tages her (Schneider et al. 1993).

Dernæst inddrages der tre spørgsmål, som omhandler opdragelsen, og hvordan reglerne bliver håndteret af forældrene. Først bliver forældrene spurgt, om de fortæller barnet, hvis det har gjort noget forkert. Ligeledes bliver de spurgt, om de roser barnet, eller fortæller barnet, at det ikke må noget, som det gerne vil. Det er specielt det sidste spørgsmål, som findes relevant, da det beskriver i hvilken grad, forældrene specifikt sætter grænser, om hvad barnet må og ikke må. Essensen er her, at forældrene sætter grænser for børnene, hvilket ifølge Colemans undersøgelse gavner barnet, hvortil argumentet lyder, at det indikerer en involvering og en interesse i barnets opførsel (Schneider et al. 1993).

Spørgsmål:	Svarkategorier:	Kodning i analysen
Hvor lang tid bruger du om dagen på at se TV?	Ser ikke TV, Højst 1/2 time, Højst 1 time, Højst 2 timer, Højst 3 timer, Højst 4 timer, Mere end 4 timer	Spørgsmålet er standardiseret fra 0 til 1.
Hvor ofte fortæller du barnet at han/hun har gjort noget forkert?	Ugentligt, Sjældnere eller Aldrig	Spørgsmålene er lagt sammen til en skala, hvorefter skalaen er standardiseret fra 0 til 1.
Hvor ofte roser du barnet, når han/hun gør noget rigtigt?		
Hvor ofte siger du, at han/hun ikke må noget, som han/hun gerne vil?		

10.1.7. Opsamling på forældrenes involvering

I de ovenstående afsnit er det forsøgt at operationalisere størstedelen af begreberne vedr. forældrenes involvering. Der er dog et par spørgsmål, hvor hovedbegrebet, der er tilknyttet, er placeret under Bourdieu. Derfor vil Colemans begreb omkring forældrenes syn på vigtigheden af uddannelse, og familiens ressourcer (som uddannelse og løn), findes under operationaliseringen af Bourdieus kapitaler.

Angående hvorvidt begreberne vurderes indfanget med ovenstående spørgsmål kan det nævnes, at 1) forældrenes engagement i hjemmet, 2) deres tidsmæssige begrænsninger og 3) i hvilken grad eleven snakker med forældrene, i høj grad ses som værende belyst. I kontrast dertil kan opdragelsen og de værdier, som videregives til børnene, i mindre grad belyses gennem projektets datasæt.

10.1.8. Colemans variabler i analysen

Tema:	Spørgsmål	Skalering:
Forældrenes forhold til børnene	Hvor tæt er forholdet mellem dig og barnet født i 1995?	Ordinalskaleret, standardiseret.
Aktiviteter med børnene:	Hvor ofte er du sammen med barnet om følgende aktiviteter?	Standardiseret skala (Indeholder 8 spørgsmål)
Elevers snak med forældrene	Hvor ofte taler du med barnet om følgende ting?	Standardiseret skala (Indeholder 6 spørgsmål)
Tidsmæssige begrænsninger	Er dit familie- og arbejdsliv stresset? Og er det svært at forene?	Standardiseret skala (Indeholder 3 spørgsmål)
Regler	Hvor lang tid bruger du om dagen på at se TV?	Intervalskaleret, standardiseret
	Hvor ofte opdrager du på barnet (fortæller ting de ikke må, roser dem og fortæller at de har gjort noget forkert)	Standardiseret skala (Indeholder 3 spørgsmål)

10.2. Socioøkonomiske forhold og hverdagspraksiser

Som beskrevet i teoriafsnittet benytter dette projekt primært to bourdieuske begreber, nemlig økonomisk og kulturel kapital. I tillæg dertil inddrages Bourdieus begreber omkring habitus og hverdagspraksisser, hvilket ikke operationaliseres direkte. Dette skyldes, at via overlappet med Bourdieu og Coleman, vil den samlede indsigt som variablerne danner, muliggøre at analysere disse begreber. Tanken er derved, i forlængelse af diskussionen omkring sammenspillet mellem teorierne i forrige kapitel, at forskellige hverdagspraksisser vil kunne anskues, når engagementet i hjemmet undersøges, hvor der stratificeres på baggrund af forældrenes socioøkonomisk position, hvortil tæsen er, at forskellige hverdagspraksisser vil emergere (Bourdieu 2007:204–8; Järvinen 2013:370; Schneider et al. 1993).

10.2.1. Økonomisk

For at indfange forældrenes økonomiske kapital er det valgt at inddrage ét spørgsmål, som omhandler familiens bruttoindkomst før skat (Bourdieu 2005:143–46). Her skal det dog noteres, at besvarelserne er noget forskellige afhængig af, om man spørger moren og faren. Det kan generelt siges, at moren tilkendegiver en lavere husstandsindkomst, end faren gør. For denne opgave er det valgt at tage udgangspunkt i farens vurdering. I de tilfælde for faren ikke har tilkendegivet noget, men moren har, tages der udgangspunkt i hendes besvarelse.

Spørgsmål	Svarkategorier:	Kodning i analysen
Hvad er din families månedlige bruttoindkomst, dvs. før skat og fradrag er trukket fra?	Intervalskaleret.	1) 0-149.000 2) 150.000 til 299.999 3) 300.000-449.999 4) 450.000-599.999 5) 600.000-749.999 6) 750.000-899.999 7) 900.000-1.049.999 8) 1.050.000 og op

10.2.2. Kulturel

Med henvisning til Colemans sontring omkring betydningen af forældrenes uddannelsesmæssige og lønmæssige baggrund, og Bourdieus forståelse af kulturel kapital, inddrages de nedenstående

spørgsmål. Formålet med at inddrage dem er at undersøge, om der er en social ulighed i effekten af forældres involveringen i hjemmet. Spørgsmålene tager udgangspunkt i den institutionaliserede kulturelle kapital, da der spørges til forældrenes opnåede uddannelsesniveau.

Da forældrenes uddannelsesniveau er kodet i to separate spørgsmål, for henholdsvis grundskole/gymnasiet og videregående uddannelse, er det valgt at slå variablerne sammen til én, som består af følgende kategorier: 1) Til og med gymnasiet 2) Erhvervsfaglig uddannelse og 3) Videregående uddannelse. Denne inddeling er sket ved at udregne elevernes faglige gennemsnit for hver kategori, og derefter eksplorativt undersøge hvilke, som umiddelbart kunne lægges sammen. Den faglige forskel i de ovenstående tre kategorier var relativ klar, hvorved jeg valgte disse tre kategorier:

- **Til og med gymnasiet:** 7. klasse eller mindre, 8. klasse, 9. klasse, 10. klasse/realeksamen, Studentereksamen/HF, eksamen/HH-eksamen (og lignende), eller Gymnasium eller HF uden eksamen
- **Erhvervsfaglig uddannelse:** Specialarbejderuddannelse, Handelsskolens grunduddannelse, Fuldført lærlinge- eller efg-uddannelse og Anden faglig uddannelse,
- **Videregående uddannelse:** Kort videregående uddannelse, Mellemlang videregående uddannelse og Lang videregående uddannelse

Spørgsmål:	Svarkategorier:	Kodning i analysen
Hvilken skoleuddannelse har du?	7. klasse eller mindre, 8. klasse, 9. klasse, 10. klasse/realeksamen, Studentereksamen/HF, eksamen/HH-eksamen (og lignende), eller Gymnasium eller HF uden eksamen	1) Til og med gymnasiet 2) Erhvervsfaglig uddannelse 3) Videregående uddannelse.
Hvilken erhvervsuddannelse har du fuldført?	Specialarbejderuddannelse, Handelsskolens grunduddannelse, Fuldført lærlinge- eller efg-uddannelse, Anden faglig uddannelse, Kort videregående uddannelse, Mellemlang videregående uddannelse, Lang videregående uddannelse	

10.2.3. Vigtigheden af uddannelse

Den næste tematik, som ønskes belyst, er, i hvilken grad forældrene finder, at uddannelse er vigtigt for deres børn. Ifølge Colemans undersøgelse er forældrenes ambitioner og tanker vedrørende børnenes uddannelsesniveau af vigtig karakter for, hvordan det går barnet. Tanken er her, at hvis forældrene er veluddannede, vil de i højere grad værdsætte uddannelse, samtidig med at de har et større kendskab til uddannelsessystemet, så de nemmere kan hjælpe deres børn fagligt, men også ved at kunne navigere rundt i uddannelsessystemet (Schneider et al. 1993).

Dernæst kan vigtigheden af uddannelse sættes i forhold til Bourdieu. Her er tanken, at forskellige klasser har forskellige uddannelsesmæssige karakteristika, som blandt andet bliver videregsocialiseret gennem habitus, hvorved børnene i høj grad vil få et uddannelsesniveau svarende til det, forældrene har (Bourdieu 1998:8; Bourdieu and Wacquant 1996:85–95; Ritzer 2011:530).

Spørgsmål:	Svarkategorier:	Kodning i analysen:
Er det vigtigt for dig, at barnet født i 1995 klarer sig fagligt godt?	Ja, i høj grad, Ja, i nogen grad, I ringe grad, Slet ikke	Ordinalskaleret: 1) Ja, i høj grad 2) Ja, i nogen grad 3) I ringe grad 4) Slet ikke

10.2.4. Ekstra spørgsmål

I tillæg til ovenstående spørgsmål, som er besvaret i 2006, vil der nedenfor inddrages tre spørgsmål, som menes at kunne bidrage med noget essentielt, selvom spørgsmålene først er besvaret i 2011-spørgeskemaet. Derved undersøger vi effekten af nogle spørgsmål, som forældrene besvarede i 2011, selvom effekten af spørgsmålene måles i 2006. Tanken er derved, at spørgsmålene fra 2011 indikerer nogle principielle bagvedliggende holdninger, som vurderes at spille en rolle i 2006, selvom de først bliver tilkendegivet i 2011.

De første to spørgsmål drejser sig om hvilken form for forventninger og støtte, som moren giver til barnet. Det ene spørgsmål handler om støtten til at vælge den højeste uddannelse, og det andet støtten til at finde sin plads her i livet.

Formålet med at inddrage spørgsmålene er at forstå effekten af de forventninger, forældrene kan have til deres børn. Tanken er derved, med reference til Bourdieu, at forældrenes ud-

dannelsesniveau fordrer samme uddannelsesniveau hos børnene grundet de internaliserede dispositioner, som tillæres gennem forældrenes socialisering af barnet (Bourdieu 2007:177+204-208; Järvinen 2013:370).

Det kan ligeledes ses i forhold til Colemans sondring omkring vigtigheden af forældrenes interesse i børnenes uddannelsesvalg. Her er tanken, at hvis forældrene har forventninger på børnenes vegne, så vil det også i højere grad smitte af på børnene, og derved deres faglige niveau i skolen (Schneider et al. 1993).

Spørgsmål: Hvordan forholder du dig til din søns/datters uddannelse? Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn:	Svarkategori:	Kodning i analysen:
Jeg har forventninger på min søns/datters vegne. Derfor støtter jeg, at han/hun vælger den højst mulige uddannelse	Helt enig, noget enig, hverken enig eller uenig, noget uenig eller helt uenig.	Ordinalskaleret: 1) Helt enig 2) Noget enig 3) Hverken enig eller uenig 4) Noget uenig 5) Helt uenig
Min søn/datter må selv finde sin vej og plads her i livet. Det kan jeg ikke hjælpe med		

Afslutningsvis ønskes det at inddrage et spørgsmål vedrørende objektiveret kulturel kapital; nemlig hvor meget moren læser romaner, skønlitteratur og lignede. Formålet med at inddrage dette spørgsmål er at sikre nogle nuancer til den kulturelle kapital, så den ikke blot består af, hvilket uddannelsesniveau forældrene har. Tanken er ligeledes, at morens læsevaner ikke opstår spontant, og kan ses i forhold til den habitus, hun er socialiseret ind i. Spørgsmålet er placeret i forlængelse ovenstående, da dette spørgsmål også blev stillet i 2011, og derved ikke i 2006, ligesom de andre.

Spørgsmål:	Svarkategori:	Kodning i analysen:
Hvor meget tid bruger du på at læse derhjemme for din fornøjelses skyld (fx aviser, blade, tegneserier, romaner, skønlitteratur, faglitteratur)?	Mere end 10 timer om ugen, 6-10 timer om ugen, 1-5 timer om ugen eller Mindre end 1 time om ugen	Intervalskaleret: 1) Mere end 10 timer om ugen 2) 6-10 timer 3) 1-5 timer 4) Mindre end 1 time om ugen

Dertil skal det dog bemærkes, at der ifølge spørgsmålsformuleringen også indgår tegneserier og blade, udover romaner, aviser og skønlitteratur. Det er derfor centralt, at svaret i sig selv ikke behøver at være høj kulturel kapital. Det vurderes dog, at forældre, som er veluddannede, i højere grad vil sætte pris på at læse, og derfor i højere grad vil gøre det – selvom der er visse faldgrupper i spørgsmålet.

10.3. Socioøkonomiske forhold

Som det fremgår af problemformuleringen, så ønsker dette projekt også at undersøge, hvorvidt der er en social ulighed i effekten af forældrenes engagement i barnet. Dette ønskes undersøgt ved at lave en delgruppeanalyse. For at lave denne delgruppeanalyse er det nødvendigt med en variabel omhandlende socioøkonomiske forhold, hvor der er henholdsvis høj og lav socioøkonomisk position. Dette er gjort ved at sammenlægge uddannelse og familiens samlede indtægt.

Her er farens og morens uddannelsesniveau samt familiens samlede indtægt lagt sammen til en sammenlagt standardiseret skala, hvor den højeste socioøkonomiske position er 1, og den laveste er 0. Dernæst er der skabt en dummyvariabel, for hhv. høj og lav socioøkonomisk position ved at skille skalaen ved det 50. percentil.

10.4. Barnets faglig niveau

For at undersøge forældrenes påvirkning på barnets faglige niveau blev der lavet tre forskellige skalaer. Formålet med at lave tre var at undersøge, om effekten var forskellig, afhængig af hvem man spurgte, og hvilke spørgsmål man brugte. Ligeledes var der en del forskellige spørgsmål, hvorpå man kan vurdere barnets faglige niveau. Det viste sig dog, at effekten var nogenlunde ens. Det blev derfor valgt, at analysen kun benytter én skala. Her henvises der til bilag 3, hvor de to andre skalaer er beskrevet. Nedenfor vil jeg kun gennemgå den, som bruges i analysen.

10.4.1. Skala: Kan barnet følge med i undervisningen

Skalaen bygger på disse 4 spørgsmål, som er stillet til barnet, faren og moren. Det er en sammenlagt skala, hvor den samlede score for hhv. faren, moren og barnet er lagt sammen. Da skalaen er sammenlagt, går den fra 4 til 32.

Det blev dog vurderet, at det kunne gøre analysen mere overskuelig, hvis skalaen havde en mindre spændevide. Skalaen er derfor blevet standardiseret, så den går fra 0 til 1. Spørgsmålene er blevet vendt, så jo højere værdi, i jo højere grad vurderes det, at barnet klare sig godt.

Spørgsmål:	Svarkategori:
I hvor høj grad synes du, at barnet kan følge med i dansk	1) Slet ikke 2) I ringe grad 3) I nogen grad 4) I høj grad.
I hvor høj grad synes du, at barnet kan følge med i matematik	
I hvor høj grad synes du, at barnet kan følge med i engelsk	
I hvor høj grad synes du, at barnet kan følge med i natur/teknik?	

11. Metode

For indeværende opgave er det valgt at benytte lineær regression. I dette afsnit vil valget af metode indledningsvist gennemgås, hvorefter forventningerne til hvordan metoden kan besvare problemstillingen gennemgås, samt hvilke ulemper og fordele metoden har. Det vil ligeledes blive gennemgået, hvordan operationaliseringen af Colemans fænomener har påvirket metodevalget. Slutteligt vil der være en gennemgang af projektets interne og eksterne validitet, samt et afsnit omkring missing value, og hvordan disse håndteres i projektet.

11.1. Indledende refleksioner

Hvis projektets metodevalg ansues, er det væsentlige spørgsmål, hvilken metodisk fremgangsmåde som er mest hensigtsmæssig for at besvare problemformuleringen, med udgangspunkt i projektets datasæt og spørgsmålenes beskaffenhed.

På den ene side kan det siges, at spørgsmålene umiddelbart lægger op til en ordinal logistisk regression (Hosmer, Lemeshow, and Sturdivant 2013:288–90; De Vaus 2014:331), da spørgsmålene er ordinalskaleret (De Vaus 2014:204–5). På den anden side er der et teoretisk ønske om at indfange nogle komplekse fænomener, gennem skalaer, hvilket vil kræve et større antal variabler.

For at imødekomme det teoretiske ønske², blev lineær regression valgt med det nøgleargument, at der kunne gennemføres regressioner indeholdende skalaer. Dette ville ikke være muligt med ordinal logistisk regression (De Vaus 2014:358).

Som det fremgår af operationaliseringen og af ovenstående, blev der dannet fire skalaer på baggrund af Colemans bog: *Parents, Their Children, And Schools*. Formålet med at danne skalaerne var et belyse fænomenerne ved at inddrage flere spørgsmål, som indfangede forskellige facetter af fænomenet. I første omgang skete spørgsmålsudvælgelsen til de forskellige skalaer på baggrund af teoretiske antagelser. Det var dog mit ønske at underbygge disse teoretiske antagelser ved at undersøge, om variablerne kun repræsenterede et teoretisk fænomen, eller om de også passede sammen empirisk. For at undersøge dette lavede jeg en faktoranalyse. Helt kort kan det siges, at en faktoranalyse eksplorativt undersøger, hvordan variablerne passer sammen. Det er derved muligt at se, hvordan variablerne klumper sig sammen i forskellige grupper, og om disse grupper passer med de teoretiske antagelser (De Vaus 2014:185–94). Der blev derfor gennemført en faktoranalyse, hvor alle variablerne fra skalaerne blev inddraget for derved at se, hvor mange klynger de ville danne, og hvordan fordelingen af variablerne var inden i klyngen. Nedenfor ses klyngerne. Til venstre har vi variabelnavnene, som er farvet efter det teoretiske fænomen, som det ønskes at belyse. Resultaterne vil gennemgås efter tabellen:

	Klynge 1	Klynge 2	Klynge 3
Indkøb	0,078	-0,045	0,366
Fjernsyn	0,164	-0,128	0,185
Gøremål	0,056	0,064	0,507
Madlavning	0,004	0,004	0,556
Biograftur	-0,094	0,028	0,444
På tur	-0,029	0,036	0,593
Fritidsaktiviteter	-0,028	0,005	0,471
Spil og leg	0,078	-0,016	0,524
Psykisk velbefindende	0,728	0,072	-0,058
Fysisk velbefindende	0,723	0,038	-0,052
Forhold til skolelærere	0,693	-0,095	-0,001

² Der henvises her til Colemans 5 tematikker, som ønskes belyst gennem skalaer. Disse skalaer vil udgøre et udsnit af de uafhængige variabler.

Forhold til venner og andre børn	0,666	-0,081	0,068
Fritidsaktiviteter	0,297	0,066	0,292
Skole eller klub	0,433	-0,072	0,178
Hænger fam. og arb. sammen	-0,096	0,819	0,138
Arbejdsliv stresset	-0,075	0,751	0,122
Familieliv stresset	-0,099	0,794	0,05
Barnet må ikke noget, det gerne vil	0,129	0,199	-0,082
Roser når har gjort noget rigtigt	0,199	0,029	0,178
Fortæller: Gjort noget forkert	0,202	0,233	-0,121

Resultatet fra faktoranalysen viste, at det idéelle antal faktorer var 3. Som det fremgår af ovenstående tabel, så ses det, at fænomenet: **Aktiviteter med børnene** (de første 8 variabler) og **Elevens snak med forældre** (de næste 6 variabler) havde hver sin faktor. Dernæst var der et sammenfald ved **tidsmæssig begrænsninger** (de næste 3 variabler) og **opdragelse** (de sidste 3 variabler)³. På trods af sammenfaldet, er det min vurdering, at der generelt er en god overensstemmelse mellem variablerne og de teoretiske antagelser⁴.

Opsummerende kan det derved siges, at indeværende projekt benytter den lineære regression, hvor der inddrages skalaer for at belyse Colemans fænomener gennem de uafhængige variabler. Sammensætningerne er sket på baggrund af teoretiske antagelser, men disse antagelser er testet ved en faktoranalyse, som viste, at der var en sammenhæng mellem de teoretiske antagelser, og det empirien viste.

11.2. Lineær regression

I det kommende afsnit vil de grundlæggende principper ved lineær regression gennemgås, ligesom de fem forudsætninger og mindste kvadraters metode vil diskuteres.

Kort kan det siges, at hjørnestenene for denne opgaves analyse ligger i den lineære regression samt i den lineære delgruppeanalyse. Formålet med den lineære regression er at undersøge

³ Resultaterne var lidt forskellige, afhængig af antallet af rotationer ved akserne, samt antallet af faktorer man valgte at undersøge

⁴ Der blev gennemført 2 faktoranalyser, med hhv. 3 og 4 klynger. Der blev ligeledes lavet en KMO-test for dem, som viste værdier over 0,7, hvilket indikerer en tilstrækkelig høj sammenhæng mellem variablerne til at lave en faktoranalyse. Faktoranalysen findes som bilag 5.

sammenhængen mellem den afhængige og de uafhængige variabler for derved at undersøge, hvilken effekt de uafhængige variabler har på den afhængige variabel. I denne opgave er de uafhængige variabler tilknyttet hhv. Coleman og Bourdieu, hvor betydningen af forældrenes engagement i børnene og deres socioøkonomiske position undersøges. Den afhængige variabel er barnets faglige niveau.

Hvis vi anskuer den lineære regression, så er fundamentet for regressionen mindste kvadraters metode. Grundlæggende kan det siges, at ønsket er at finde den rette linje, hvor det samlede areal af kvadraterne er mindst. Her er essensen, at kvadrater benyttes, da de uanset en placering over eller under regressionslinjen vil være positive. Dernæst udregnes regressionslinjens hældningskoefficient og skæringspunktet, så det samlede areal af kvadraterne er mindst (Guthrie 2012; Schaschke 2019).

Her er det dog vigtigt at være opmærksom på, at for at mindste kvadraters metode kan benyttes, er der nogle forudsætninger, som skal være opfyldt. De vil gennemgås nedenfor:

11.2.1. De fem forudsætninger

Forudsætning 1	Der skal være en lineær sammenhæng mellem den afhængige og de(n) uafhængige variabel
Forudsætning 2	Samplet skal være tilfældigt udvalgt
Forudsætning 3	Multikollinearitet – de uafhængige variabler skal ikke korrelere med hinanden
Forudsætning 4	Eksogenitet – sammenhængen må ikke skyldes variabler, der ikke kan kontrolleres for
Forudsætning 5	Homoskedasticitet – Fejlleddets varians skal være kontinuerlig

11.2.2. Forudsætning 1

Den første forudsætning vedrører en lineær sammenhæng mellem den afhængige variabel og de(n) uafhængige variabler (De Vaus 2014:278–82). For indeværende opgave er den lineære sammenhæng undersøgt ved at gennemgå scatterplottet for hver regression. Et andet aspekt, som scatterplottet belyser, er, hvorvidt der er outliers. Generelt kan det siges, at denne opgave indeholder et par outliers. Disse er ikke behandlet, da det generelt er så få, og samplets størrelse er så stor (De Vaus 2014:285–88).

11.2.3. Forudsætning 2

Ved anden forudsætning har vi, at samplet skal være tilfældigt udvalg. Som det fremgår af ”*Introduktion til projektets datasættet*”, er udvælgelsen af datasættets respondenter sket tilfældigt blandt de 70.000 børn, der blev født fra den 15. september til den 31. oktober 1995. Samplet skal være tilfældigt, for at undersøgelsen er repræsentativ, og for at undersøgelsen kan sige noget om den population, som ønskes undersøgt (De Vaus 2014:66–75).

11.2.4. Forudsætning 3

Ved tredje forudsætning har vi multikollinearitet. Multikollinearitet er, når de uafhængige variabler korrelerer med hinanden – og derved kæmper om den samme forklaring i regressionerne, hvorved der vil ske en fejlestimering af variablernes koefficienter (Balakrishnan et al. 2005:8972).

For at teste for multikollineariteten blev der for hver regression udført en VIF-test. Generelt kan det siges, at VIF-værdierne lå på omkring 1 til 1,5 – hvilket er under den anbefalede grænse på 3.

11.2.5. Forudsætning 4

Den fjerde forudsætning omhandler eksogenitet. Ved eksogenitet ønsker man ikke at se, at den afhængige variabel korrelerer med noget, som ikke er inddraget i regressionen, eller at den uafhængige variabel korrelerer med fejleddet. Essensen er her, at afgørende parametre for den afhængige variabel ikke må undlades i regressionen, da dette vil medføre, at koefficienterne vil blive fejlestimeret. Dette kan også ses i forhold til Omitted-Variable Bias (Brewer and Picus 2014:495–98; Groves 2013:50–55).

11.2.6. Forudsætning 5

Den femte og sidste forudsætning er homoskedasticitet. Her er essensen, at den effekt de uafhængige variabler har på den afhængige variabel, er konsistent over de forskellige kategorier på den afhængige variabel. Det er vigtigt, da koefficient fra den lineære regression grundlæggende kan ansues som værende den gennemsnitlige udvikling for hver kategori. For at teste dette, er regressionernes standardfejl sammenlignet med de robuste standardfejl, som tager højde for eventuel homoskedasticitet. Overordnet kan det siges, at tallene ligner hinanden kun med en minimal afvigelse (Lewis-Beck, Bryman, and Liao 2004:975–76).

Som en afslutning på de fem forudsætninger vil næste afsnit beskæftige sig med de forudsætninger, som udgør den største udfordring for dette projekt.

11.3. Fokuspunkter i projektets empiri

I det følgende afsnit vil forskellige fokuspunkter for projektets empiri blive gennemgået. Formålet er at belyse hvilke af de fem forudsætninger, som er den største udfordring for indeværende projekt. Det vil ligeledes blive gennemgået, hvad der er gjort for at imødekomme denne problematik. Dernæst vil projektets kvalitetskriterier gennemgås, før der afslutningsvis vil være en note omkring projektets benyttelse af ordinalskalerede variabler i den lineære regression.

11.3.1. Den største udfordring ved de fem forudsætninger

Overordnet kan det siges, at projektets største udfordring vedrørende de fem forudsætninger er forudsætning 4 og 2. Forudsætning 4 er eksogenitet, og forudsætning 2 er et tilfældigt udvalgt sample.

11.3.2. Eksogenitet

Argumentet for, at eksogenitet kan være et problem, er, at der altid vil være uobserverbare elementer i datasættet, som vil øve en indflydelse på fejlleddet og den sammenhæng, der er mellem de uafhængige variabler og den afhængige variabel. Ligeledes kan selektionsbias, altså en eventuel skævvridning i hvem som besvare spørgeskemaet, og hvilke variabler som er inkluderet i modellen, være af afgørende betydning. For indeværende projekt er omitted variable bias forsøgt minimeret ved at tage udgangspunkt i parametre, som anden eksisterende forskning har vist har en effekt på barnets faglige niveau. Det er dog forventeligt, at der stadigvæk er parametre, som øver en indflydelse, men som ikke er inddraget. Et skridt, som yderligere kunne inddrages, var at lave en metodetrianglering, hvilket ville kunne bidrage til en mere kompleks forståelse af fænomenet. Men dette er fra valgt grundet projektets størrelsesmæssige ramme.

11.3.3. Tilfældigt udvalgt sample

Som det tidligere er beskrevet, bygger undersøgelsen på et sample af 70.000 børn, hvoraf 6.000 er tilfældigt udvalg til at deltage i undersøgelsen. Det kan derved siges, at udgangspunktet for undersøgelsen er, at samplet er repræsentativt. Spørgsmålet, der dog må stilles, er, hvorvidt respondenterne også har besvaret spørgeskemaet repræsentativt. For at belyse denne mulige problematik er

antallet af missing for hvert spørgsmål undersøgt. Formålet har her været at lave en simpel analyse for at se, om bestemte segmenter/befolkningsgrupper har undveget bestemte spørgsmål. At folk springer spørgsmål over, gør ikke i sig selv noget – men i det øjeblik der er tale om en bestemt gruppe, kan det formindske projektets validitet (De Vaus 2014:173–74).

Generelt kan det siges, at missing-analysen viser, at jo lavere uddannelse børnenes forældre har, jo flere spørgsmål undlader de at besvare. Et eksempel ses i nedenstående tabel, hvor missing for spørgsmålet: *Hvor tæt er forholdet mellem dig og barnet født i 1995?* ses i forhold til farens uddannelsesniveau. Analysen viser, at 10,5% er missing ved videregående uddannelse, 14% ved erhvervsfaglige uddannelse og 20% er missing, når faren har op til en gymnasial uddannelse.

	Total:	Op til gymnasiet	Erhvervs- faglig ud- dannelse	Videregå- ende ud- dannelse
Samlet sample:	5998	818	2622	1800
Missing:	1202	168	367	189
Antal besvaret:	4798	650	2255	1611
Besvaret: (Relativ %)	80%	79,5%	86%	89,5%
Missing: (Relativ %)	20%	20,5%	14%	10,5%

Generelt kan det siges, at hvis alle variablerne, som inddrages i analysen, analyseres, så ses der et gennemsnitligt frafald blandt fædre på 27,5 % ved ”Op til gymnasiet”. Blandt fædre med en ”Erhvervsfaglig uddannelse” er frafaldet 20,4 %, og for ”videregående uddannelser” er frafaldet på 15 %. For morens uddannelsesniveau og familiens samlede indtægt er tendensen nogenlunde den samme.

På baggrund heraf kan det udledes, at der generelt er et trinvis frafald, hvor forældre, som har op til en gymnasial uddannelse, i væsentligt højere grad undlader at svare, sammenlignet med forældre som har op til en videregående uddannelse. I forlængelse heraf er det også undersøgt, hvordan frafaldet er baseret på køn, og hvilket bebyggelsesmæssige område respondenter bor i (hovedstaden, forstæder, større byer, mindre byer eller landdistrikter). Overordnet kan det siges, at lidt flere mænd end kvinder undlader at svare, hvilket også gælder folk fra storbyerne. I landdistriktet har størstedelen besvaret alle spørgsmål. For en yderligere gennemgang henvises der til bilag 4, hvor koefficienterne findes.

Konsekvensen af denne fordeling af missing er, at visse samfundsgrupper, specielt dem, som har op til en gymnasial uddannelse, ikke i samme grad er repræsenteret i undersøgelsen (også kendt som sample selektions problemet).

Dette fund er ret vigtigt, da projektets benyttelse af skalaer potentielt kan forværre denne problemstilling drastisk. Det skyldes, at når variabler sammensættes til skalaer, er det normalt kutyme af databehandlingsprogrammerne at ekskludere de respondenter, som ikke har besvaret alle de spørgsmål, som benyttes i skalaen. Siden det oftest er forældre med et lavt uddannelsesniveau, som ikke har besvaret spørgsmålene, vil endnu flere blive frasorteret. For at imødegå denne problematik er der valgt en tilgang til sammensætningen af skalaerne, hvor der forsøges at tage højde for problematikken. Dette vil yderligere gennemgås nedenfor:

11.3.4. Manglende svar i skalaen

Da dette projekt benytter sig af skalaer, er det normen, at hvis ét spørgsmål af de spørgsmål, som bruges i skalaen, ikke er besvaret, så ekskluderes respondenter fra skalaen. I denne opgave er skalaerne derfor lavet, så der accepteres ét ubesvaret spørgsmål per respondent per skala⁵. Dette kan lade sig gøre, da gennemsnittet for det spørgsmål, som ikke er besvaret, udskiftes med missing værdien. Pointen er derved, at ved at udregne gennemsnittet og indsætte det i stedet for vores missing ekskluderer vi ikke personen fra skalaen. Det er ligeledes centralt, at siden gennemsnittet indsættes, så gør det hverken personen mere positiv eller mere negativ, da det er gennemsnittet, som sættes i stedet for det manglende svar.

Som en afslutning på metodeafsnittet vil der være en gennemgang af kvalitetskriterierne. Formålet er her at lave en afsluttende bemærkning om, hvordan projektet placerer sig i forhold til validitet og reliabilitet.

11.4. Kvalitetskriterier

I det følgende afsnit vil jeg kort komme ind på projektets kvalitetskriterier. Der er her tale om projektets validitet og reliabilitet. Overordnet kan det siges, at det er to værktøjer, som kan benyttes til at vurdere den videnskabelige forskning og de resultater, der nås frem til.

⁵ Når skalaen har indeholdt 3 til 7 variabler, har jeg accepteret 1 missing per respondent. Hvis der har været 8 til 9 variabler, har jeg accepteret 2 missing per respondent.

Hvis vi først anskuer projektets interne og eksterne validitet, så kan det siges, at den interne validitet omhandler, hvorvidt vi måler det, vi tror, vi undersøger. Her kan det fremhæves, at projektet benytter sig af flere spørgsmål, som belyser det samme fænomen, hvorved den interne validitet stiger. For at forøge den interne validitet yderligere kunne der benyttes en metodetriangulering, hvor der eksempelvis blev gennemført fokusgruppeinterviews. Det er dog stadigvæk mit argument, at spørgsmålene er godt formuleret, samt at hvert spørgeskema er blevet introduceret ordentligt for respondenterne af SFI. (De Vaus 2014:47–52).

Dernæst har vi ekstern validitet, som omhandler, hvorvidt resultaterne kan generaliseres. Validiteten er generelt meget høj for kvantitative undersøgelser – hvilket også gør sig gældende for denne. Det kan dog nævnes, at grundet selektionsproblematikken vil forældre med en lavere uddannelse ikke i samme grad være repræsentativt præsenteret i resultaterne (De Vaus 2014:47–52). På baggrund af den interne og eksterne validitet er det min opfattelse, at datagrundlaget har en høj reliabilitet, selvom der er visse opmærksomhedspunkter. Ligeledes har jeg efterstræbt at gøre min undersøgelse gennemsigelig, både gennem min kodning⁶ og mine bilag, hvor der henvises til centrale elementer/problemstillinger, som spiller en rolle for dette projekt.

Som en afsluttende note for metodeafsnittet vil benyttelsen af ordinalskaleret variabler i den lineære regression kort gennemgås.

11.5. Ordinalskaleret variabel i regressionen

I det følgende afsnit vil jeg kort komme ind på de skaleringerne, som bruges i denne opgave. Først kan det siges, at lineær regression normalt anvender intervalskaleret og dummyvariabler. For indeværende projekt er det et relevant spørgsmål, hvorvidt man også kan bruge ordinalskaleret variabler. Her kan det siges, at det er et omdiskuteret emne, hvor der ikke er én fælles konsensus.

Hvis man anskuer den eksisterende forskning på uddannelsesområdet, så ses det jævnligt, at en ordinalskaleret variabel, som forældrenes uddannelsesniveau, benyttes som intervalskaleret i lineære regressioner. Et godt eksempel herpå ses i forskningsartiklen: *Lang vej at gå: social baggrund og studerendes alder på danske universiteter* (Lund and Klausen 2016).

Ligeledes argumenteres det af andre, såsom Richard Williams fra University of Notre Dame, at ordinalskalerede variabler, og specielt dem som benytter en Likert-skala, også kan anvendes.

⁶ Bilag 6 og 7 indeholder SPSS kodning

des som intervalskalerede i lineær regressioner (William 2018:1–2). Det bliver underbygget af David J. Pasta, som i forbindelse med statistikkonferencen *SAS Global Forum*, kom med følgende argument for, at ordinalskaleret variabler i høj grad kan anvendes som intervalskaleret i lineær regression:

One concern often expressed is that “we don't know that the ordinal categories are equally spaced.” That is true enough – we don't. But we also don't “know” that the relationship between continuous variables is linear, which means we don't “know” that a one-unit change in a continuous variable has the same effect no matter whether it is a change between two relatively low values or a change between two relatively high values (Pasta 2009:1–3).

For indeværende opgave er denne tematik interessant, da regressionerne i denne opgave, udover forældrenes uddannelsesniveau, også inddrager ordinalskalerede variabler, som bygger på en Likert-skala, såsom forældrenes forhold til barnet, eller om det er vigtigt for forældrene, at barnet klarer sig fagligt godt.

12. Analysen

Med afsæt i projektets teori og begreber, og med udgangspunkt i problemformuleringen, vil resultaterne gennemgås i de kommende afsnit. Analysen er organiseret således, at indledningsvist vil resultaterne vedrørende problemformuleringens spørgsmål blive gennemgået i separate afsnit. Først gennemgås effekten af forældrenes engagement i forhold til barnets faglige niveau. Dernæst effekten af forældrenes kulturelle og økonomiske kapital i forhold til barnets faglige niveau. Afslutningsvis gennemgås resultaterne fra delgruppeanalysen, hvor det blev undersøgt, om der var en social ulighed ved henholdsvis høj og lav socioøkonomisk position i forhold til den effekt, forældrenes engagement har for børnenes faglige niveau.

Efterfølgende vil tendenserne fra regressionerne tages med til den analytiske diskussion, hvor selve analysen vil foregå. Her vil resultaterne overordnet perspektiveres til teoretikerne. Slutteligt vil den analytiske diskussionen sætte ligheder og uoverensstemmelser i forhold til hinanden, hvorved analysens resultat kan blive gjort til genstand for fortolkning.

12.1. Forældrenes engagement

Som det fremgår af problemformuleringen, er det første spørgsmål, som ønskes besvaret følgende:

Hvordan påvirker forældrenes niveau af engagement i børnene, og deres socio-økonomiske position, hvordan det går børnene fagligt?

Som det fremgår af operationaliseringen, ønskes dette belyst med udgangspunkt i Colemans fem tematikker fra *Parents, Their Children, And Schools*. Tanken er her, at både bogens tanker, og Colemans bagvedliggende begreber, gennem disse tematikker kan belyse problemformuleringens første spørgsmål.

Helt lavpraktisk er de fem tematikker undersøgt ved at lave fem forskellige modeller, hvor hver tematik undersøges. Dernæst er der lavet en samlet model, model 6, hvor alle tematikkerne inddrages. Ved at gøre det på den måde er det muligt at se effekten for hver tematik separat, hvortil den sidste model viser effekten, når der kontrolleres for de andre tematikker. Den afhængige variabel er gennem alle regressionerne børnenes faglige niveau.

12.1.1. Indledende bemærkning

Dette indledende afsnit vil kort redegøre for, hvordan resultaterne skal læses ud fra den kodning som ligger til grund for projektets regressioner. Som det blev beskrevet i operationaliseringen, er alle variablerne vedrørende forældrenes engagement standardiseret, så de går fra 0 til 1. Den uafhængige variabel er ligeledes standardiseret, så den går fra 0 til 1.

Hvis vi anskuer spørgsmålenes retning, så er spørgsmålene kodet, så de går fra, at forældrene ofte laver aktiviteter med børnene/har et godt forhold til børnene, til at de sjældent laver aktiviteter med børnene/har et dårligt forhold til barnet.

Hvis vi anskuer børnenes faglige niveau, så er skalaen kodet, så en høj værdi er ensbetydende med, at barnet klarer sig godt, og en lav værdi betyder, at barnet klarer sig dårligt.

Hvis vi dernæst anskuer tolkningen af regressionen, så undersøger vi eksempelvis, hvilken påvirkning det har på barnets faglige niveau, når antallet af aktiviteter med forældrene falder. Her skal det huskes, at de uafhængige variabler er kodet, så de går fra mange aktiviteter til få aktiviteter. Hældningskoefficient indikerer derved, hvilken effekt det har på barnets faglige niveau, når antallet af aktiviteter falder ét trin. For *aktiviteter med børnene* ses en hældningskoefficient på -0,057. Vi kan derved udlede, at jo sjældnere forældrene laver aktiviteter med børnene, jo dårligere klarer barnet sig fagligt.

Opsummerende kan det siges:

- 1) De uafhængige variabler, såsom *aktiviteter med barnet*, er kodet, så vi bevæger os fra at forældrene ofte laver aktiviteter med børnene, til at de sjældnere gør det.
- 2) Børns faglige niveau er kodet, så jo højere værdi den har, jo bedre klarer barnet sig i skolen.
- 3) Generelt kan det siges, at et resultat med negativt fortegn betyder, at jo sjældnere forældrene snakker med barnet eller laver aktiviteter med barnet, jo dårligere klarer barnet sig i skolen. Det er derfor essentielt at forstå, at udviklingen går *fra et godt forhold/mange aktiviteter til et dårligt forhold/få aktiviteter*.

Afslutningsvis er det vigtigt at pointere, hvilket også er beskrevet i operationaliseringen, at moren er stillet flere spørgsmål end faren. I denne analyse er svarene fra henholdsvis moren og faren organiseret således, at hvis andet ikke er angivet, så er spørgsmålet besvaret af moren. Der vil derfor stå "far" ud for de spørgsmål, hvor faren har svaret.

12.1.2. Tabel 1. Sammenhængen mellem forældrenes engagement og elevernes faglige niveau

Variabler:	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6 (samlet)
Hvor tæt er forholdet mellem dig og barnet?	-0,048 *** (0,014)					-0,046*** (0,015)
Aktiviteter med børnene		-0,057 *** (0,018)				-0,045** (0,021)
Elevers snak med forældrene			-0,029*** (0,012)			-0,007 (0,015)
Stresset familie og stresset arbejdsliv				-0,022 ** (0,010)		-0,038** (0,011)
Opdragelse					0,097** (0,018)	0,080*** (0,015)
Timer barnet ser TV					-0,004* (0,011)	-0,022*** (0,009)
Skæringspunkt:	0,901	0,926	0,901	0,904	0,841	0,936
n:	4795	4797	4795	4303	3967	3553
R ²	0,003	0,002	0,001	0,001	0,007	0,015

Signifikansniveau: I tabellen henviser * til et signifikansniveau på under 0,1, ** henviser til et signifikansniveau på under 0,05 og *** henviser til et signifikansniveau på under 0,01.

12.1.3. Forholdet til barnet

Hvis vi anskuer model 1, som bygger på spørgsmålet: *Hvor tæt er forholdet mellem dig og barnet født i 1995*. Her bliver moren spurgt om at angive, hvor tæt hendes forhold er på et kontinuum fra *Særdeles tæt* til *Ikke tæt*. Her ses det, at jo dårligere deres forhold er, jo dårligere klarer barnet sig fagligt. Helt præcist ses en hældningskoefficienten på -0,048, og en forklaringskraft på 0,3%.

Hvis spørgsmålet sættes i forhold til Coleman, kan det siges, at dette spørgsmål på mange måder sammenfatter mange af de kommende spørgsmål, og beskæftiger sig med essensen af *Parents, Their Children, And Schools*. Her er det nemlig et centralt fund, at forholdet mellem barnet og forældrene i sig selv er afgørende for, hvordan barnet klarer sig i skolen. Med udgangspunkt i denne model kan det siges, at Colemans påstand om at forholdet til barnet er centralt for barnets faglige niveau, i høj grad underbygges af dette resultat.

Spørgsmålet kan yderligere sættes i forhold til Colemans begreb omkring social kapital. Her er argumentet, at jo tættere forholdet er mellem forældrene og barnet, jo mere vil barnet blive påvirket af forældrene. Tesen er derved, at hvis relationen er tæt, vil forældrenes værdier og forventninger i højere grad videreformidles til barnet.

12.1.4. Aktiviteter med børnene

Hvis vi dernæst anskuer model 2, som bygger på spørgsmålet: *Hvor ofte er du sammen med barnet om følgende*. Her bliver moren spurgt, hvor ofte hun laver aktiviteter som sport, biograffure, madlavning eller spiller med barnet. Det ses, at disse aktiviteter med børnene har en signifikant påvirkning på børnenes faglige niveau. Helt præcist ses en hældningskoefficienten på $-0,057$, hvilket betyder, at jo sjældnere moren laver aktiviteter med børnene, jo dårligere klarer de sig fagligt. Udover hældningskoefficienten, kan det bemærkes, at forklaringskraften ændres til $0,2\%$.

Hvis spørgsmålet sættes i forhold til Colemans tematikker i *Parents, Their Children, And Schools*, er tanken, at antallet af aktiviteter kan vise, hvor engagerede forældrene er i børnene. Det er ligeledes tesen, at jo flere aktiviteter de laver sammen, jo bedre er forholdet mellem forældrene og børnene, hvilket igen vil afstedkomme, at børnene bliver påvirket af forældrenes værdisæt (social kapital).

Opsummerende kan det siges, at regressionen viser, at der er en sammenhæng mellem at moren og barnet leger sammen, dyrker sport, går i biografen og teateret, køber ind og laver fritidsaktiviteter sammen, og så barnets faglige niveau.

12.1.5. Elevens snak med forældrene

Hvis vi dernæst anskuer model 3, som bygger på spørgsmålet: *Hvor ofte taler du med barnet om følgende*, hvor moren bliver spurgt ind til barnets skole, klub, fritidsaktiviteter, forhold til venner og andre børn, skolelærere, fysisk og psykisk velbefindende. Her ses det, at jo sjældnere moren har disse samtaler med barnet, jo dårligere klarer barnet sig. Helt præcist ses en hældningskoefficienten på $-0,029$. Udover hældningskoefficient kan det bemærkes, at forklaringskraften er $0,1\%$.

Hvis spørgsmålet sættes i forhold til Coleman tematikker, så er forældrenes snak med eleven af essentiel karakter, da omdrejningspunktet for samtalen er barnets oplevelse af skolen, og hvordan det trives der. Spørgsmålets svar kan læses som en indikator på forældrenes involvering og engagement

i barnet og dets skolegang. Essensen og argumentet er derved, at forældrenes interesse i barnets skoleoplevelse har en gavnlig effekt, da det indikerer nogle bagvedlæggende værdier, som familien gennem interessen viser barnet. Tanken er ligeledes, at disse værdier vil videresocialiseres til barnet gennem den sociale kapital, da barnet nemmere vil blive påvirket af forældrenes værdier og normer, hvis de har en tæt relation. Det synes således at kunne udledes, at der teoretisk ses en sammenhæng mellem forældrenes interesse i barnets skolegang, hvor tæt forholdet er til barnet, og hvorvidt barnet vil anskue uddannelse anses som normalt.

12.1.6. Tidsmæssige begrænsninger

Hvis vi dernæst anskuer model 4, som bygger på spørgsmålet: *Hvordan passer følgende udsagn på dit familie- og arbejdsliv i hovedbeskæftigelsen*, hvor moren bliver spurgt ind til om arbejdslivet er stresset, om familielivet er stresset, eller om det er svært at få arbejde og familieliv til at hænge sammen i hverdagen. Her ses det, at hvis familie- og arbejdslivet er stresset har det en negativ påvirkning på barnets faglige niveau. Helt præcist ses en hælningskoefficienten på -0,022. Hælningskoefficienten er 0,1%.

Sættes spørgsmålet i forhold til Colemans tanker omkring tidsmæssig begrænsning bliver tanken, at uanset forældrenes human kapital kan tidsmæssige begrænsninger påvirke den effekt, som eksempelvis forældrenes uddannelsesniveau kan have. Hvis de ikke har den fornødne tid til at hjælpe barnet med lektier og til at opretholde en tæt relation til barnet, vil det påvirke effekten af den sociale kapital. Essensen er derved, at en tidsmæssig begrænsning kan hindre den sociale kapitals positive indflydelse, og derved påvirke videresocialiseringen af humankapitalen, da forældrene ikke kan fastholde samme indflydelse på barnet.

12.1.7. Regler i hjemmet

Hvis vi anskuer model 5, består den af to spørgsmål. Det første spørgsmål omhandler forældrenes opdragelse, det næste om barnets Tv-forbrug.

Det første spørgsmål er vedrørende opdragelse, og bygger på en skala baseret på tre spørgsmål: 1) Hvor ofte fortæller du barnet, at han/hun har gjort noget forkert? 2) Hvor ofte roser du barnet, når han/hun gør noget rigtigt? 3) Hvor ofte siger du, at han/hun ikke må noget, som han/hun gerne vil? Her ses det ud fra tabel 1, at manglende opdragelse har en positiv effekt på barnets faglige niveau. Helt præcist ses en hælningskoefficient på 0,097. Det kan derved synes muligt

at udlede, noget overraskende, at jo sjældnere forældrene opdrager deres børn, jo bedre klarer børnene sig fagligt.

Dernæst viser model 5 ved spørgsmålet til barnet: *Hvor lang tid bruger du om dagen på at se TV*, at jo mere TV barnet ser, jo dårligere går det barnet fagligt. Helt præcist ses en hældningskoefficienten på -0,004. Udover hældningskoefficienten kan det bemærkes, at forklaringskraften er steget til 0,7%.

Hvis spørgsmålet omkring opdragelse sættes i forhold til Coleman, er tanken i operationaliseringen, at disse spørgsmål kan give et indblik i barnets opdragelse. Den bagvedliggende tanke er, med henvisning til Coleman, at det kræver ressourcer og overskud at sætte regler op for barnet. Ræsonnementet er derved, at børn, fra ressourcestærke familier og familier med en høj social kapital, ville have et fagligt niveau, der stiger, jo mere de blev opdraget af deres forældre. Undersøgelsen her viser imidlertid, at jo oftere forældrene irrettesætter deres børn, på de førnævnte tre parametre, jo dårligere klarer barnet sig i skolen – hvilket umiddelbart synes ret overraskende

Hvis vi dernæst anskuer formålet med at inddrage barnets fjernsynsforbrug, var det intentionen at undersøge forældrenes værdiorientering i forhold til TV med den antagelse, at et lille fjernsynsforbrug ville kræve, at forældrene havde sat regler op. Hvis det sættes i forhold til resultatet fra model 5, så ses det, at det kun har en lille negativ effekt på barnets faglige niveau, jo mere TV barnet ser.

12.1.8. Den samlede regression

Hvis den samlede regression ansues, model 6, ses det, at nogle af hældningskoefficienterne ændres, ligesom én variabel bliver insignifikant. Her er kun udvalgt få nedslag, da de foregående afsnit har knyttet resultaterne til de teoretiske perspektiver. Det er ligeledes tanken, at resultaterne fra model 6 vil danne grundlaget for perspektivering i den afsluttende diskussion, hvorfor de ikke uddybes her, men haves in mente til diskussionsafsnittet efter delgruppeanalysen.

Overordnet kan det siges, at effekten af de forskellige tematikker i den samlede regression er nogenlunde uforandret. Det eneste som ændrer sig, er, at effekten af elevens snak med forældrene går fra at være signifikant til at være insignifikant. Ligeledes vokser effekten af begrænset TV, som også ændrer signifikansniveau fra * til ***. Forklaringskraften stiger også til 1,5% (hvilket dog stadigvæk er relativt lavt).

12.2. Forældrenes kulturelle og økonomiske kapital

Som det fremgår af problemformuleringen, er det andet spørgsmål følgende:

Hvordan påvirker forældrenes niveau af engagement i børnene, og deres socio-økonomiske position, hvordan det går børnene fagligt?

I tråd med fremgangsmåden fra foregående afsnit, vil tabel 2 indeholde variablerne vedrørende forældrenes kulturelle og økonomiske kapital. Ligesom i foregående afsnit, vil hver tematik gennemgås separat (model 7 til 9), hvorefter model 10 vil indeholde den samlede regression, hvor regressionen vil kontrollere for den samlede effekt, og derved give en mere retvisende hældningskoefficient.

12.2.1. Indledende bemærkning

Generelt kan det siges, at tabel 2 er organiseret ligesom tabel 1. Forskellen er dog, at de afhængige variabler i denne tabel ikke er standardiseret. Dette skyldes, at variabernes minimum- og maksimumværdi i nærværende regression er nogenlunde ens. Yderligere kan det bemærkes at forklaringskraften i tabel 2 er steget gevaldigt. I tabel 1 havde flere af skalaerne en forklaringskraft på 0,1% til 0,7%, hvor disse er oppe på 3,1% til 15,1%. Det kan ligeledes bemærkes, at ingen variabler bliver insignifikante i denne regression.

12.2.2. Tabel 2. Sammenhængen mellem forældrenes kapitaler og elevernes faglige niveau

Variabler	Model 7	Model 8	Model 9	Model 10 (samlet)
Husstandens samlede løn	-0,011*** (0,001)			-0,005*** (0,001)
Fars uddannelse		-0,021*** (0,003)		-0,012*** (0,003)
Mors uddannelse		-0,018*** (0,003)		-0,011*** (0,003)
Mor læser bøger		-0,008*** (0,002)		-0,009*** (0,002)

Mor: Støtter barnet i højeste uddannelse	-0,011***	-0,008***
	(0,001)	(0,001)
Mor: Må selv finde sin plads	-0,001	-0,003**
	0,001	(0,001)
Far: Vigtigt barnet klare sig godt	-0,034***	-0,033***
	(0,003)	(0,005)
Mor: Vigtigt barnet klare sig godt	-0,026***	-0,025***
	(0,003)	(0,003)
Skæringspunkt:	0,935	0,826
n:	4403	3710
R²	0,031	0,049

Signifikansniveau: I tabellen henviser * til et signifikansniveau på under 0,1, ** henviser til et signifikansniveau på under 0,05 og *** henviser til et signifikansniveau på under 0,01.

12.2.3. Økonomisk kapital

Hvis vi dernæst anskuer model 7, som bygger på spørgsmålet: *Hvad er din families månedlige bruttoindkomst, dvs. før skat og fradrag er trukket fra.* Her bygger besvarelsene primært på farens besvarelser, og derudfra ses det, at jo lavere familiens indtægt er, desto dårligere klarer barnet sig fagligt. Helt præcist ses en hældningskoefficienten på -0,011. Udover hældningskoefficienten kan det bemærkes, at forklaringskraften er 3,1%.

Hvis spørgsmålet sættes i forhold til Coleman tanker omkring økonomisk kapital, er tanken, at flere penge betyder, at familien kan bo i bedre boligområder, hvor der er mere ressourcestærke skoler, og hvor de andre familier også er mere ressourcestærke. Tanken er ligeledes, at en højere løn medfører et økonomisk overskud til private skoler, eller private lektiehjælpsløsninger, hvorved barnets faglighed kan styrkes. Disse tanker stemmer også i høj grad overens med Bourdieu forståelse, selvom hans tankegangen er mere strukturalistisk, da den i højere grad knyttes til den sociale klasse, hvor uddannelse i højere grad værdsættes, hvilket kan sættes i forhold til individets internaliserede dispositioner.

12.2.4. Kulturel kapital – målt ved uddannelse og læsning

Hvis vi dernæst anskuer model 8, som bygger på følgende spørgsmål: 1) *Far: Hvilket uddannelse har du?* 2) *Mor: Hvilken uddannelse har du?* 3) *Hvor meget tid bruger du på at læse derhjemme for din fornøjelses skyld.* Her ses det, at jo lavere uddannelsesniveau henholdsvis faren og moren har,

desto dårligere klarer barnet sig i skolen. Helt præcist ses en hælningskoefficient på -0,021 for faren, og -0,018 for moren. Det er interessant at bemærke, at farens uddannelsesniveau har en større effekt på barnets faglige niveau, end moren har. Det er interessant, da anden eksisterende forskning indikerer, at morens uddannelsesniveau generelt har den største effekt i forhold til, hvordan barnet klarer sig fagligt (Østergaard-Thygesen 2018). I tråd med anden forskning viser regressionen, at jo mindre moren læser, jo dårligere klare barnet sig fagligt. Helt præcist ses en hælningskoefficienten på -0,008. Udover hælningskoefficienten kan det bemærkes, at forklaringskraften er på 4,9%.

Hvis spørgsmålene sættes i forhold til Bourdieus tanker omkring kulturel kapital, så er argumentet, at uddannelse og det at værdsætte at læse, er knyttet til specifikke samfundsklasser, hvor det gennem aktørens habitus kan aflæses som efterstræbelsesværdige kulturelle præferencer.

12.2.5. Vigtigheden af uddannelse

Hvis vi dernæst anskuer model 9, bygger den på følgende spørgsmål: *1) Jeg har forventninger på min søns/datters vegne. Derfor støtter jeg, at han/hun vælger den højest mulige, 2) Min søn/datter må selv finde sin vej og plads her i livet. Det kan jeg ikke hjælpe med, 3) Er det vigtigt for dig, at barnet født i 1995 klarer sig fagligt godt.*

Det ses, at jo lavere forventninger moren har til barnet, jo dårligere klarer barnet sig fagligt. Ligeledes ses det, at det har en stor negativ effekt på barnet, hvis henholdsvis faren og moren ikke finder det vigtigt, at barnet klarer sig godt. Angående spørgsmålet, hvor moren tilkendegiver, at barnet selv må finde sin plads i livet, er resultatet insignifikant.

Helt præcist ses hælningskoefficient for morens forventninger til barnet på -0,011. Ved spørgsmålet, der handler om, at det er vigtigt at barnet klare sig godt, er der en hælningskoefficienten på -0,034 for faren og -0,026 for moren. Udover hælningskoefficient kan det bemærkes, at forklaringskraften er steget til 11%.

Hvis resultater vedrørende om moren har høje uddannelsesforventninger til barnet, og om forældrene synes, det er vigtigt, at barnet klarer sig godt i skolen, kan der med udgangspunkt i Bourdieu argumenteres for, at de grundlæggende måler nuancer af det samme fænomen. Tanken er her, at der ifølge Bourdieu vil være en sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og det uddannelsesniveau, de støtter barnet i at opnå, på grund af deres internaliserede dispositioner.

12.2.6. Den samlede regression

Hvis vi afslutningsvis ser på model 10, hvor alle variablerne tilknyttet Bourdieu er inddraget, ses det, at nogle af hædningskoefficienterne ændres, ligesom én variabel går fra at være insignifikant til at være signifikant. Resultaterne vil her kun fremhæves i ét tilfælde, da resultaterne og begreberne generelt er koblet sammen i foregående afsnit, og derfra vil danne fundamentet for den senere diskussion.

Som det fremgår af model 10, så stiger forklaringskraften i den samlede regression til det højeste niveau, nemlig 15,1%. Det skyldes, at de variabler som inddrages, i højere grad forklarer barnets faglige niveau. Det kan også nævnes, at koefficienterne i den samlede regression ikke ændrer sig det store. Der er dog én variabel, som går fra at være insignifikant til at være signifikant. Det sker når moren vurderer, at barnet selv må finde sin plads i livet. Den har en signifikant hædningskoefficient på 0,003.

12.3. Regressionen med alle variabler

Afslutningsvis er alle variablerne samlet i tabel 3 for at skabe et samlet overblik over såvel betydningen af, forældrenes engagement som af familiens kulturelle og økonomiske kapital i forhold til børnenes faglige niveau. Denne tabel vil ikke få så mange ledsagende ord, da den i høj grad danner udgangspunktet for den kommende analytiske diskussion efter resultaterne fra delgruppeanalysen.

12.3.1. Tabel 3. Effekten af forældrenes engagement og kapitaler for elevernes faglige niveau

Variabel:	model 11
Mor: Støtter barnet i højeste uddannelse	-0,008*** (0,002)
Mor: Må selv finde sin plads	-0,003* (0,002)
Far: Vigtigt barnet klarer sig godt	-0,034*** (0,004)
Mor: Vigtigt barnet klarer sig godt	-0,023*** (0,004)
Fars uddannelse	-0,014*** (0,003)

Mors uddannelse	-0,006* (0,003)
Samlet løn:	-0,006*** (0,002)
Mor læser	-0,010*** (0,003)
Opdragelse	-0,063*** (0,018)
TV	0,019 (0,011)
Stresset arbejdsliv	-0,019 (0,013)
Elevens snak med forældre	0,014 0,017
Aktiviteter med børnene	-0,018 (0,025)
Hvor tæt er forholdet til barnet	-0,007 (0,004)
Skæringspunkt:	1,079
n:	1844
R²	0,155

Signifikansniveau: I tabellen henviser * til et signifikansniveau på under 0,1, ** henviser til et signifikansniveau på under 0,05 og *** henviser til et signifikansniveau på under 0,01.

Hvis vi undersøger denne tabel, ses det, at forklaringskraften stiger marginalt sammenlignet med model 10, hvor betydningen af familiens kulturelle og økonomiske kapital blev undersøgt. Det ses ligeledes, at variablerne vedrørende forældrenes engagement i hovedtræk er blevet insignifikante. Den eneste, som ikke er insignifikant, er opdragelse.

12.4. Delgruppeanalyse

Som det løbende er beskrevet gennem opgaven, og som det ses af problemformuleringen sidste spørgsmål, ønsker dette afsnit at belyse følgende emne:

Og er effekten af forældrenes engagement og dets betydning for børnenes faglige niveau influeret af social ulighed?

Igennem projektet har det været et centralt spørgsmål, om der er en forskel i effekten af forældrenes engagement for børnenes faglige niveau, når der stratificeres for socioøkonomiske forhold. For at belyse denne problemstilling inddrages denne delgruppeanalyse. Som det blev beskrevet i operationaliseringen, så bygger den på høj/lav socioøkonomiske forhold, som er sammensat af 1) morens uddannelsesniveau 2) farens uddannelsesniveau og 3) familiens samlede indtægt. Disse tre variabler er koblet sammen til en standardiseret skala der går fra 0 til 1, hvor den laveste 50. percentil udgør lav socioøkonomisk position, og de resterende udgør høj socioøkonomisk position.

Formålet med denne tilgang har været at undersøge betydningen af forældrenes engagement i børnene ved at inddrage de 5 tematikker fra Coleman. Nedenfor vil resultaterne gennemgås, før de dernæst inddrages i den efterfølgende diskussion, hvor de sættes i forhold til de andre tendenser, som foregående regressioner har vist.

12.4.1. Tabel 4: Sammenhængen mellem forældrenes engagement og elevenes faglige niveau - opdelt på socioøkonomisk baggrund

	Model 1 (Høj)	Model 2 (Lav)
Opdragelse	0,055*** (0,019)	0,099** (0,026)
TV - regler	-0,018 (0,013)	-0,029* (0,015)
Stresset familie	-0,027 * (0,014)	-0,029 (0,018)
Snak med forældrene	-0,015 (0,020)	0,020 (0,024)
Aktiviteter med børnene	-0,022 (0,027)	-0,075 ** (0,035)
Hvor tæt er forholdet mellem dig og barnet?	-0,012 (0,019)	-0,058 ** (0,025)
Skæringspunkt:	0,937	0,913

n:	1636	1447
R2	0,009	0,017

Signifikansniveau: I tabellen henviser * til et signifikansniveau på under 0,1, ** henviser til et signifikansniveau på under 0,05 og *** henviser til et signifikansniveau på under 0,01.

12.4.2. Opdragelse

Som det fremgår af tabel 4, har opdragelse en negativ effekt på barnets faglige niveau – uanset om forældrene har en høj eller en lav socioøkonomisk position. Det ses dog, at der er en større negativ effekt ved forældre med en lav socioøkonomisk position, sammenlignet med forældre som har en høj (med en hældningskoefficient på hhv. 0,055 vs. 0,099). Dette resultat giver anledning til at overveje, hvad god opdragelse er, og hvordan denne kan blive en negativ bias. Dette vil yderligere diskuteres og sættes i forhold til Coleman i diskussionen.

12.4.3. Tv-forbrug

Dernæst fremgår det af tabel 4, at effekten af et begrænset TV forbrug, har en signifikant effekt på børnenes faglige niveau, hvis forældrene har en lav socioøkonomisk position. Blandt forældre med en høj socioøkonomisk position, har TV ingen indflydelse på barnets faglige niveau. Hældningskoefficienten for forældre med en lav socioøkonomisk position er 0,029. Hvis det sættes i forhold til Colemans argumentation, så er tesen, at TV-regler kan afspejle forældrenes værdier, og én af mange måder, hvorpå forældrenes værdisæt kan blive videregivet til børnene. Det interessante ved dette resultat, udover at det stemmer overens med Colemans undersøgelse, er kontrasten til forrige spørgsmål vedrørende opdragelse, hvor mindre opdragelse styrkede barnets faglige niveau.

12.4.4. Stresset familie- og arbejdsliv

Som det fremgår af det tredje spørgsmål, så har et stresset arbejds- og familieliv, hvor det er svært at få tingene til at hænge sammen, en signifikant negativ betydning for barnets faglige niveau, hvis forældrene har en høj socioøkonomisk position. Helt præcis ses en hældningskoefficienten på - 0,027.

Dette resultat er umiddelbart ret interessant, da forældre med en høj socioøkonomisk position i højere grad kan være orienteret mod et karriereliv, hvor arbejdet kan tage mange timer, og hvor det kan være svært at få en god balance mellem arbejdslivet og privatlivet. Men det er også et interessant resultat i lyset af konsekvenserne af lav socioøkonomisk position, for man kan indvende, at en dårlig økonomi også kan have stressende konsekvenser.

12.4.5. Elevens snak med forældrene

Som det fremgår af det fjerde spørgsmål, som drejer sig om forældrenes snak med børnene om skolerelaterede emner, så ses det, at uanset om forældrene har en lav eller høj socioøkonomisk position, så er resultatet insignifikant. Vi kan derved udlede, at elevens snak med forældrene om skolerelaterede emner, ikke influerer barnets faglige niveau, når der også tages højde for de andre parametre.

12.4.6. Aktiviteter med børnene, og forholdet til forældrene

Som det fremgår af det femte og sjette spørgsmål, hvilket i min optik er de mest spændende resultater for denne delgruppeanalyse, har forældrenes aktiviteter med børnene og morens forhold til barnet en effekt på barnets faglige niveau.

Her ses det, at blandt forældre med en lav socioøkonomisk position har det en stor negativ effekt på barnets faglige niveau, hvis barnet kun laver få aktiviteter med forældrene, ligesom det har en negativ effekt, hvis forældrene ikke har et tæt forhold til barnet. Helt præcis ses en hældningskoefficient på $-0,075$ for aktiviteter med børnene, og $-0,058$ for forholdet til forældrene. Hos forældre med en høj socioøkonomisk position er resultaterne insignifikante.

Det kan derved udledes, at jo flere aktiviteter lavindkomstforældrene laver med barnet, og jo tættere forholdet er mellem moren og barnet, jo bedre klarer barnet sig fagligt. Dette resultat er af vigtig karakter, da det i høj grad lægger sig i forlængelse af Colemans argument om, at forældre kan kompensere for manglende uddannelsesniveau ved at bruge tid sammen med børnene.

Resultatet er ligeledes interessant, da der også kan argumenteres for, at resultatet går mod Colemans begreb omkring social kapital. Tanken er her, at forældre med et nært forhold til deres børn i højere grad vil påvirke dem med deres normer og deres syn på eksempelvis vigtigheden af uddannelse. En naturlige tanke ville derfor være, at forældre med et nært forhold til deres barn, og med en lav socioøkonomisk position, ville klare sig dårligt, da de iboende værdier som forældrene ville have, ikke ville værdsætte uddannelse som noget efterstræbelsesværdigt, i samme grad som hos forældre med en høj socioøkonomisk position.

Delgruppeanalysen viser derved den, for mig at se nye nuance, at aktiviteter med børnene, ikke i sig selv er afgørende for barnets faglige niveau, men at det skal ses i forhold til forældrenes socioøkonomiske position. Hvis det sammenlignes med resultaterne for vigtigheden af, at forældrene er veluddannede og den sociale ulighed, som er indlejret heri, viser denne delgruppeanalyse dermed, at når der stratificeres for forældrenes socioøkonomiske forhold, så kan forældrenes

forhold til og involvering i børnene delvist kompensere for forældrenes manglende uddannelsesniveau.

Det kan derved siges, at resultaterne er spændende af to grunde: For det første, så indeholder Colemans teori ikke denne sondring, hvor effekten af forældrenes engagement er afhængig af forældrenes socioøkonomiske position. Dernæst fordi det kan siges, at den går mod den forståelse af social kapital, hvor det forventes, at involvering gavner barnets faglige niveau mest, hvis forældrene har en høj socioøkonomisk position.

Afslutningsvis for delgruppeanalysen kan det bemærkes, at forklaringskraften er væsentlig anderledes alt afhængig af, hvorvidt man anskuer høj eller lav socioøkonomisk position. Vi kan derved sige, at variableerne omhandlende forældrenes engagement i børnene, forklarer 0,9% af fænomenet blandt forældre med en høj socioøkonomisk position, hvor det blandt forældre med en lav socioøkonomisk position forklarer 1,7%. Forklaringskraften bliver derved (næsten) fordoblet, når vi går fra høj til lav socioøkonomisk position. Hvilket stadfæster projektets ovenstående fund.

13. Diskussion

I de foregående afsnit er der lavet en gennemgang af resultaterne fra regressionerne. I dette afsnit vil resultaterne i højere grad diskuteres teoretisk. Her vil udgangspunktet være de overordnede tendenser, som førnævnte resultater har vist.

13.1. Forældrenes engagement

Helt indledningsvist kan det siges, at dette projekt har forsøgt at efterprøve nogle af de centrale aspekter fra Colemans bog *Parents, Their Children, And Schools*. Intentionen har været at belyse om den samme klare påvirkning af forældrenes engagement er til stede i Danmark, som den er i USA, på trods af geografiske og tidsmæssige forskelle.

I de to følgende afsnit vil projektets resultater diskuteres i forhold til Colemans begreber omkring social kapital og familiens ressourcer:

13.1.1. Social kapital

I dette afsnit ønsker jeg at diskutere Colemans forståelse og betydning af social kapital. Coleman argumenterer for vigtigheden af at have fokus på forholdet mellem forældre og børn, da det er en direkte måde, hvorpå forældrenes værdiorientering og livsforståelse bliver videreført til barnet.

Det er derfor bemærkelsesværdigt, som netop vist i den samlede regression, at effekten af forældrenes forhold til barnet er insignifikant. Forældrenes forhold til barnet forklarer derved ikke barnets faglige niveau. Her er det ellers Colemans argument, at der burde være en stærk sammenhæng mellem barnets faglige niveau, forældrenes forhold til barnet og forældrenes uddannelsesniveau.

Resultatet bør dog perspektiveres til delgruppeanalysen, hvor det ses, at forældrenes forhold til barnet har en effekt, men kun hvis forældrene har en lav socioøkonomisk position. Dette virker umiddelbart modstridende med Colemans begreb omhandlende social kapital, da en højere social kapital, sammen med et højt uddannelsesniveau hos forældrene, burde give det højeste faglige niveau for børnene.

I forlængelse af Colemans begreb omkring social kapital, kan det siges, at modstykket til at have tid til at lave aktiviteter med sit barn, er at moren har et stresset arbejdsliv. Her ses det i delgruppeanalysen, at det har en negativ effekt på barnets faglige niveau – dog kun blandt forældre med en høj socioøkonomisk position. Resultatet kan virke logisk, da et travlt arbejdsliv kan tage tid og energi fra familien, hvorved moren ikke har det nødvendige overskud, når hun kommer hjem. En nærliggende tanke er derved, som kort præcenteret i gennemgangen af delgruppeanalysen, at selvom forældrene har en høj uddannelse og en høj husstandsindtægt, hvilket normmæssigt tegner til, at barnet vil klare sig godt fagligt, kan der også være en negativ effekt af høj uddannelse. For som det fremgår af delgruppeanalysen, så har et stresset arbejdsliv blandt mødre med en høj socioøkonomiske position, en negativ effekt på barnets faglige niveau, hvilket umiddelbart stemmer overens med det øgede fokus, der kan være på karrieren, når man har en høj uddannelse.

I forlængelse af Colemans begreb omkring social kapital kan det bemærkes, at blot det at forældrene finder det vigtigt at barnet klarer sig godt, har en signifikant påvirkning igennem alle regressioner⁷. Det kan ligeledes bemærkes, at i den afsluttende regression, er *forældrenes forventning* den

⁷ Hvilket yderligere kan perspektiveres til Rosenthal effekten.

af variablerne med størst effekt. Forældrenes forventning trumfer derved forældrenes uddannelsesniveau. Det kan umiddelbart virke plausibelt, at selvom effekten af forældrenes forventninger til barnet, er større end effekten af forældrenes uddannelsesniveau, at disse variabler til en vis grad hænger sammen, da forældre med en høj uddannelse, i højere grad har forventninger på vegne af deres børn, sammenlignet med forældre med et lavt uddannelsesniveau.

Resultatet kan endvidere sættes i forhold til de tre elementer, som Colemans begreb omkring social kapital består af. Her er tanken, at der for det første skal være en forventning mellem nogle individer, i dette tilfælde mellem barnet og dets forældre. Her argumenterer Coleman for, at denne forventning ofte vil foregå i et lukket system, hvor der er en konsensus omkring normerne. For indværende opgave vil et lukket system være i familien eller blandt klassens forældre, da disse indeholder en normativ forståelse af vigtigheden af uddannelse⁸. Dette lukkede system bliver også kaldet *intergenerationel lukning*. Dernæst bliver det gjort klart af Coleman, at det kræver et relationelt forhold mellem barnet og forældrene, for at forventningerne bliver efterlevet. Det er derfor bemærkelsesværdigt, at det relationelle ikke viser sig at have en signifikant påvirkning i dette projekt, hvor fokus er på hvad der højner barnets faglige niveau. Regressionen resultat bliver derved interessant, da resultatet viser at forældrenes forventning er altafgørende for børnenes faglige niveau, uafhængigt om de har et tæt forhold til barnet eller ej.

Hvis vi dernæst anskuer normer og sanktioner, et aspekt af Colemans sociale kapital, kan det delvist belyses gennem skalaen *opdragelse*. Tanken er her, at familiens normer synliggøres gennem opdragelse, ligesom opdragelse kan indeholde sanktioner, hvor barnet eksempelvis får sat nogle begrænsninger, som afspejler familiens værdiorientering.

Her viste resultaterne fra regressionen et noget overraskende resultat. Det ses nemlig, at jo oftere forældrene opdrager deres børn og sætter begrænsninger for dem, jo dårligere klarer de sig fagligt. Man kunne forvente, at højtuddannede forældre ville have børn, hvis faglige niveau blev positivt påvirket af opdragelsen, da opdragelse kan opfattes som fundament for en værdimæssige overlevering, eksempelvis forældrenes syn på vigtigheden af uddannelse.

⁸ Colemans argument er her, at hvis forældrene har nogle holdninger, såsom at uddannelse er vigtigt, og dette ikke stemmer overens med de holdninger som klassens forældre har, så vil forældrenes holdning blive undergravet.

Et andet overraskende resultat er, at betydningen af forholdet mellem moren og barnet er insignifikant. Her kunne det ellers synes at give mening, hvis der var en sammenhæng mellem forældrenes forhold til børnene, og i hvilken grad børnene ville ”optage/modtage” opdragelsen. Men heller ikke denne forventning kan understøttes af projektet, når der perspektiveres til Colemans begreb omkring social kapital.

Med udgangspunkt i projektets resultater er der ikke belæg for, at forældrenes forhold til barnet har den store indflydelse på barnets faglige niveau. I samme åndedrag er det dog væsentligt at gentage, at forældrenes uddannelsesniveau og forventninger har en store effekt for barnets faglige niveau. Det kan altså tænkes, at der er et grundlæggende forhold mellem forældrene og barnet, hvor barnet bliver socialiseret til forældrenes værdiorientering – uafhængigt af hvor tæt forældrene vurderer deres forhold til barnet til at være.

13.1.2. Økonomisk, fysisk og human kapital

Hvis vi dernæst ser på Colemans begreber omkring økonomisk, fysisk og human kapital, viser de afsluttende regressioner, at der er en klar sammenhæng mellem disse kapitaler og det faglige niveau, børnene har.

Hvis vi først anskuer økonomisk kapital, så er det Colemans argument, at med en bedre løn vælges et mere homogent nabolag, hvor forældrene til nabolagets børn også har højere faglige forventninger. Det er ligeledes argumentet, at økonomisk kapital kan være med til at forbedre det faglige niveau, da det kan give adgang til nogle bedre skoler og til andre lignende ressourcer, som kan hjælpe barnet. Økonomisk kapital kan ligeledes sættes i forhold til fysisk kapital, hvortil de fysiske faciliteter, såsom et kontor/skrivebord, hvor barnet kan læse sine lektier, kan styrke barnets skolegang. Tanken er derved, at penge kan være med til at facilitere forhold, som kan styrke barnets faglige niveau – uanset om det er gennem hjælp udefra, en bedre skole, eller et hus med plads og gode muligheder for at læse lektier uden at blive forstyrret. Hvis det sættes i forhold til den sidste regression, så ses det her, at jo højere husstandsindkomsten er, jo bedre klarer barnet sig fagligt. Familier, der tjener meget, har generelt børn, som klarer sig bedre fagligt.

Hvis vi anskuer betydningen af forældrenes uddannelsesniveau, så har den gennem alle regressionerne været noget højere ved faren end ved moren. Vi kan derved udlede, at farens human kapital, operationaliseret til hans uddannelsesniveau, spiller en større rolle for barnets faglige niveau, end morens humankapital gør. Dette kan synes politisk ukorrekt og provokerende, men dog

gældende i forhold til det benyttede data. Et grundigere fokus på dette forhold ligger udenfor speci-
alets rammer.

I regressionen er morens human kapital ligeledes forsøgt operationaliseret gennem hvor ofte hun læser skønlitteratur, aviser og ugeblade. Her ses en tydelig effekt på barnets faglige niveau. Forklaringen kan derfor være, at barnet ser moren læse, og derved bliver inspireret, da barnet ser morens handling som værende en værdi, der er værd at efterligne, hvilket derigennem normaliserer handlingen at læse. Mit argument er altså, at denne læsning kan påvirke barnet, og samtidig være et udtryk for nogle værdier, som moren bevidst eller ubevidst videreformidler til barnet, da det er noget som hun ser det meningsfulde i.

13.2. Hverdagspraksiser og socioøkonomiske forhold

I det følgende afsnit, vil resultaterne fra regressionerne blive sat i forhold til Bourdieus begreber vedrørende habitus, kapital og hverdagspraksiser.

Overordnet viser det sig, med udgangspunkt i regressionerne og delgruppeanalysen, at forældrenes socioøkonomiske forhold og habitus er af afgørende betydning for barnets faglige niveau. Samtidig viser delgruppeanalysen også, at aktiviteter med børnene, hvis forældrene har en lav socioøkonomisk position, har en gavnlig effekt på barnets faglige niveau. Dette resultat er umiddelbart interessant i relation til Bourdieu, hvor man vil kunne have den forventning, at når forældrene har en lav socioøkonomisk position, så er deres habitus derefter. Det vil derfor være en nærliggende tanke, at de aktiviteter lavindkomstforældrene laver med barnet, formentlig ikke ville afspejle en værdiorientering, hvor uddannelse er lige så agtværdigt⁹ som ved en høj socioøkonomisk position. På baggrund heraf er det interessant at analysen viser, at aktiviteter med børnene, selvom forældrene har en lav socioøkonomisk position, netop har en gavnlig effekt på barnets faglige niveau.

13.2.1. Hverdagspraksiser

I dette afsnit ønsker jeg at diskutere Bourdieus forståelse af hverdagspraksisser overfor den kulturelle kapital, den økonomiske kapital og i forlængelse af individets habitus.

Overordnet kan det siges, i tråd med forrige afsnit med Coleman, at regressionen viser, at forældrenes økonomiske kapital og den institutionaliserede kulturelle kapital, i form af uddannelse, har en stærk påvirkning for barnets faglige niveau.

⁹ Tanken er her, at gennem eksempelvis museumsbesøg, hvor der var fokus på naturvidenskab, litteratur eller billedkunst, ville det være muligt at fordre en interesse for uddannelsesverdenen hos barnet.

Dette kan umiddelbart perspektiveres til individets hverdagspraksiser, og derved aktørens internaliserede dispositioner. Hvis vi først anskuer regressionen, hvor økonomisk og kulturel kapital blev forsøgt indfanget, så ses det, at de børn, som har det højeste faglige niveau, er de børn, hvor 1) moren støtter barnet i at få den højeste mulige uddannelse, 2) både moren og faren finder at det er vigtigt, at barnet klarer sig godt, 3) Faren og moren har et højt uddannelsesniveau, 4) familien har en høj lønindkomst og 5) moren læser i sin fritid.

Hvis disse fem parametre anskues, så kan det siges, at det tenderer mod folk, som er veluddannede og ressourcestærke. Hvis ”profilen” sættes i forhold til individets habitus, og hverdagspraksisser, er det vigtigt at forstå, at dette ikke blot er måden vi går på, står på og spiser på. Aktørens livsstil kan ses som værende den paradigmatmæssige verdensopfattelse, og den dertilhørende forståelse af værdier, for hvad der er efterstræbelsesværdigt, samt hvad samfundsklassen anser som værende god ”smag”, og samtidig hvad der er ”afsmag”.

Det er her centralt, at regressionen viser en sammenhæng mellem de værdier, at forældrene finder uddannelse vigtigt, og det faktum at børnene klarer sig bedre. Argumentet bag denne sammenhæng er todelt. Først kan det siges, at barnet har en bedre forståelse af felten, som det befinder sig i, da forældrene allerede er godt kendt med uddannelsessystemet. Dernæst har vi socialiseringen og den dertilhørende forståelse af hvorvidt uddannelse er vigtigt. Argumentet er derved, at den værdimæssige påskønnelse af uddannelse kan variere mellem samfundsgrupper, hvorved børnene i mindre eller højere grad vil finde det efterstræbelsesværdigt at klare sig godt i skolen.

Undersøgelsens resultater underbygger derved i høj grad Bourdieus tese, om at forældrenes habitus og de dertilhørende normer og værdier er rammesættende for den socialisering, børnene får. Det betyder dog ikke, at Bourdieu direkte sætter et lighedstegn mellem det faglige niveau og forældrenes uddannelsesniveau, men at forældrenes kulturelle kapital bliver videresocialiseret til børnene. Derved vil børnenes præferencer indenfor eksempelvis den institutionaliserede kulturelle kapital være rammesat af forældrene, hvilket kan facilitere et engagement ved børnene, men også en involvering af de voksne, som kan have den effekt, at børnenes faglige niveau vil stige.

Hvis vi anskuer den førnævnte profil med de 5 punkter, så stemmer den i høj grad overens med den veluddannede og ressourcestærke familie, hvor uddannelse, intellektuelle samtaler og samvær omkring bøger er værdsat. Resultaterne viser altså en sammenhæng mellem den højere kulturelle habitus og børnenes højere faglige niveau, hvilket med en bourdieuansk forståelse giver

god mening. Man kan forestille sig følgende ramme til at anskue hvordan den kulturelle og økonomiske kapital kan manifestere sig i familien, gennem de aktiviteter forældrene laver med børnene: Når et barn kommer hjem fra skole, vil der så være en voksen, der læser bøger for deres børn, læser lektier med barnet, eller tænder de blot for fjernsynet, og lader barnet se Cartoon Network eller andet, alt efter barnets alder.

Ligeledes kan familiens økonomiske kapital, som kan manifestere sig i det boligområde man bor i, påvirke barnet, ved at forældrene til nabolagets børn har lignende habitus, hvorved deres børn også vil tillæres et værdisæt, hvor uddannelse værdsættes. Forældrenes økonomiske position er derved også vigtig, da den gennemsyrrer det netværk og de børn, som barnet vil lege og ses med.

13.3. De to teorier og resultaterne overfor hinanden

Udover de sammenhænge mellem resultaterne og teorierne på tværs, som allerede er beskrevet, kan der argumenteres for, at visse begreber fra Colemans empiriske bog, yderligere kan sættes i forhold til Bourdieus hverdagspraksisser og kapitaler. Nedenfor vil det blive gennemgået:

Først har vi Colemans tanker omkring familiens ressourcer. Familiens ressourcer har på mange måder tætte relationer til Bourdieus økonomiske og kulturelle kapitaler. Tanken er her, at familiens ressourcer kan være med til at åbne døre, såsom bedre skoler, men samtidig også give adgang til human kapital, såsom mere veludviklede kognitive evner og veluddannede forældre.

Aktørens kapitaler og hverdagspraksisser kan ligeledes sættes i forhold til regler i hjemmet, hvor ressourcestærke familier, ifølge Coleman, i højere grad har overskuddet til at sætte grænser. Samtidig kan det også sættes i forhold til *elevens snak med forældrene*, som omhandler at forældrene værdsætter uddannelse, og derfor viser en interesse ved at spørge ind til, hvordan de oplever skolen, hvilke fag de bedst kan lide og lignende.

Hvis aktørens hverdagspraksisser perspektiveres til denne undersøgelse, så ses det tydeligt, at jo mere veluddannede forældre er, jo bedre passer forældrenes hverdagspraksisser og normer til Colemans tanker vedrørende ”de engagerede forældre”. Der er derved flere ligheder mellem det, som Coleman argumenterer for som værende vigtigt, for at børnene klare sig godt i skolen, og de hverdagspraksisser som veluddannede og ressourcestærke forældre har. Det kan derved siges, at Colemans ”idealtyper” 1) Elevens snak med forældrene, 2) Regler i hjemmet og 3) Familiens ressourcer peger på de samme elementer for, hvad der er bedst for børnenes faglige niveau, som hvad vi ser af adfærd tilknyttet Bourdieus tanker omkring højtuddannedes habitus og hverdagspraksisser.

Det interessante er dog, at projektets regressioner ikke i samme grad underbygger Colemans forståelse, som den gør ved Bourdieu. Dertil kan der argumenteres for, at eksempelvis vigtigheden af at snakke med sine børn og vigtigheden af at involvere sig i sit barn delvist kan være indlejret i Bourdieus hverdagspraksisser. Tanken er her, at siden Colemans idealformer placerer sig tæt på Bourdieus hverdagspraksisser for høj kulturel/økonomisk kapital, kan det tænkes, at visse elementer af det undersøgte er delvist overlappende. Det kan dog siges, at Coleman er meget eksplicit for, hvad der påvirker barnets faglige niveau, hvor det mere er indlejret i Bourdieus klasseforståelse og den dertilhørende habitus og hverdagspraksis.

14. Afrunding og konklusion

Som det blev beskrevet i indledningen, var katalysatoren for projektets problemstilling, at en evaluering fra VIVE viste, at folkeskolereformen ikke havde den forventelige effekt på børnenes faglige niveau. Den politiske intention var ellers at forbedre folkeskolen, hvilket blev forsøgt gjort gennem en mere institutionaliseret hverdag. Formålet var her at løfte eleverne fagligt, og specielt eleverne fra de ressourcesvage familier, hvor eksempelvis obligatorisk lektielæsning og mere sport havde til formål at skabe fundamentet, så disse elever i mindre grad var underlagt den negative effekt af social ulighed. Formålet med indeværende projektet var at anlægge en opponerende tilgang, hvor man i stedet for at se på effekten af den institutionaliserede skoledag, ville se på effekten af forældrenes engagement i barnet. Med folkeskolereformen som katalysator, ét datasæt med 6.000 børn født i 1995, og en teoretisk inspiration fra henholdsvis James Coleman og Pierre Bourdieu, blev følgende problemformulering stillet:

Hvordan påvirker forældrenes niveau af engagement i børnene, og deres socioøkonomiske position, hvordan det går børnene fagligt? Og er effekten af forældrenes engagement og dets betydning for børnenes faglige niveau influeret af social ulighed?

Med udgangspunkt i denne problemformulering, og med en forventet direkte kausal sammenhæng mellem forældrenes engagement i barnet og det faglige niveau, samt en direkte og indirekte kausal sammenhæng til effekten af forældrenes socioøkonomisk baggrund, blev undersøgelsen påbegyndt.

14.1. Undersøgelsens fund

Indledningsvist for analysen blev effekten af problemformuleringens første spørgsmål undersøgt:

Hvordan påvirker forældrenes niveau af engagement i børnene, og deres socio-økonomiske position, hvordan det går børnene fagligt?

Spørgsmålet er undersøgt med henvisning til den amerikanske undersøgelse, som præsenteres i Coleman's bog: *Parents, Their Children, And Schools*. Her var fokus på fem tematikker vedrørende forældrenes engagement og involvering i barnets hverdag og skoledag.

På baggrund af projektets analyse kan det udledes, at når variablerne vedrørende de fem tematikker undersøges, er der en sammenhæng mellem forældrenes engagement og involvering i barnet, og hvor godt barnet klarer sig fagligt.

Hvis man går tættere på resultaterne, så ses det, at hvis moren har et nært forhold til barnet, og hvis moren bruger tid på aktiviteter med barnet, såsom biografture og fritidsaktiviteter, har det en signifikant positiv effekt på barnets faglige niveau. Det ses ligeledes, at hvis moren har et stresset arbejdsliv, hvor det er svært at kombinere familie- og arbejdslivet, har det en negativ effekt på barnets faglige niveau.

Resultaterne viste dog også overraskende, at når variablerne tilhørende Coleman (forældrenes engagement og involvering i barnet) og variablerne tilhørende Bourdieu (økonomisk og kulturel kapital) blev inddraget i samme regression, havde hovedparten af Coleman's variabler ingen signifikant effekt på barnets faglige niveau. Det kan derved sammenfattes, at parametre som økonomisk og kulturel kapital (operationaliseret gennem familiens samlede indtægt, farens uddannelsesniveau, morens uddannelsesniveau og forældrenes forventning til, at barnet klarer sig godt i skolen), er af afgørende betydning for barnets faglige niveau. Analysen viser derved den klare tendens, at Bourdieus begrebsapparat omhandlende betydningen af kulturel og økonomisk kapital, samt forældrenes habitus, er af afgørende betydning for barnets faglige niveau.

Fokus bevæges nu fra problemformuleringens første spørgsmål til det sidste:

Og er effekten af forældrenes engagement og dets betydning for børnenes faglige niveau influeret af social ulighed?

For at belyse dette spørgsmål, blev en delgruppeanalyse, for henholdsvis høj og lav socioøkonomisk position inddraget. Formålet var her at undersøge, om der var en social ulighed i effekten af forældres involvering, når der blev stratificeret for familiens socioøkonomiske position. Det er det dog væsentligt at pointere, at delgruppeanalysen kun undersøger Colemans tematikker, og derved ikke tager højde for variablerne tilknyttet Bourdieu, som ifølge analysen viste, at forældrenes uddannelsesniveau og husstandsindkomst havde den klart største effekt på barnets faglige niveau.

Overordnet viste delgruppeanalysen, at hvis forældrene havde en lav socioøkonomisk position, blev flere af Colemans tematikker signifikante, hvor de blandt forældre med en høj socioøkonomisk position i høj grad var insignifikante.

Hvis resultaterne fra delgruppeanalysen undersøges nøjere, kan det bemærkes, at elementer som TV-regler, forholdet til moren og antallet af aktiviteter med børnene, havde en positiv signifikant betydning for barnets faglige niveau, hvis forældrene havde en lav socioøkonomisk position. Et andet interessant resultat var, at for forældre med en høj socioøkonomisk position havde det en negativ effekt på barnets faglige niveau, hvis moren havde et stresset arbejdsliv, hvor det var svært at kombinere arbejds- og familielivet. Dette resultat er spændende, da det indikerer, at selvom denne rapports resultater i høj grad underbygger Bourdieus begrebsapparat, hvor det tydeligt ses at familiens habitus er afgørende for barnets faglige niveau, så kan uddannelse også have en negativ effekt. Argumentet er, at med et højere uddannelsesniveau, følger der ofte et større fokus på karriere fremfor familie. Resultatet kan derved bidrage med et ny facet til fortællingen omkring vigtigheden ikke kun af forældrenes uddannelsesniveau, men også vigtigheden af balancen mellem job og familielivet.

Hvis vi dernæst anskuer resultatet vedrørende betydningen af forældrenes aktiviteter og forholdet til barnet, kan det siges, at det på mange måder er et af de mest spændende fund i delgruppeanalysen. Delgruppen viser nemlig, at blandt forældre med en lav socioøkonomisk position har det en positive effekt på barnets faglige niveau, hvis forældrene laver aktiviteter med børnene, eller når moren har et tæt forhold til barnet. Resultaterne af undersøgelsen viser derved, at jo flere aktiviteter lavindkomstforældrene laver med deres barn, jo bedre klarer barnet sig i skolen.

Når resultatet sættes i forhold til Colemans argument vedrørende vigtigheden af at lave aktiviteter med børnene, så er essensen, at forældre kan kompensere for manglende uddannelse ved at lave aktiviteter og have et nært forhold til barnet. Resultatet er spændende, dels fordi det viser en forskel i effekten af disse aktiviteter, baseret på forældrenes socioøkonomisk position, men også fordi det beskæftiger sig med det essentielle i Colemans begreb omkring social kapital. Tanken

er her, at hvis forældrene har et højt uddannelsesniveau og en stærk social kapital, burde det kunne afspejles i barnets faglige niveau. Argumentet er, at hvis barnet har forældre med et højt uddannelsesniveau og samtidig en tæt relation, så burde det fremme de bedste elever. For hvis relationen er god, vil familiens normer i højere grad videregives til barnet, hvorved synet på eksempelvis uddannelse vil blive påvirket, ligesom forældrene i højere grad ville kunne bidrage med støtte, både gennem lektielæsning, men også gennem kendskab til uddannelsessystemet. Det er derfor ekstra overraskende, at effekten af forældrenes aktiviteter og forholdet til barnet, kun var signifikant for forældrene med en lav socioøkonomisk position.

Det kan, samlet set, på baggrund af projektets resultater slutes, at barnets faglige niveau i høj grad påvirkes af familiens habitus og hverdagspraksis. Resultaterne viser her, at det specielt er forældrenes forventninger til barnet samt farens uddannelsesniveau, som er af afgørende betydning. Projektets resultater viser ligeledes, at Colemans fem tematikker ikke er af afgørende karakter, når familiens socioøkonomiske position og kapitaler inddrages.

Hertil kan det ligeledes tilføjes, at selvom rapporten ikke fandt den forventede sammenhæng mellem Colemans tematikker og barnets faglige niveau, så ses der en sammenhæng mellem Colemans tanker omkring ”de engagerede forældre” og de hverdagspraksisser, som veluddannede og ressourcestærke forældre har. Det kan derved siges, at de elementer som Coleman argumenterer for, medfører de bedst rammer for børnenes faglige niveau, og kan siges at korrelere med adfærden tilknyttet Bourdieus tanker omkring højtuddannedes habitus.

15. Perspektivering

På baggrund af projektets analyse, og baseret på projektets fund, vil perspektiveringen gennemgå fremtidige tilgange, som gennem projektet er blevet synliggjort. Helt præcist vil der fokuseres på nye metodiske tilgange, som kan bidrage med nuancer til analysen, ligesom der vil fokuseres på nye problemstillinger, som udgør videnshuller i forlængelse af genstandsfeltet for denne undersøgelse.

15.1. Adgang til børnenes karakterer og registerdata

I denne analyse har udgangspunktet for at vurdere børnenes faglige niveau, været forældrenes og barnets egen vurdering. Hvis vi anskuer svarkategorierne i de spørgsmål, som er benyttet, så har størstedelen af respondenterne angivet ”meget enig” eller ”enig” i at barnet har klaret sig godt. Det

kunne derfor være interessant at supplere med børnenes skolekarakterer, for derved at få en mere konkret måleenhed.

I forlængelse heraf kunne det også være interessant at inddrage registerdata, for derved at supplere baggrundsoplysningerne, og samtidig mere præcist kortlægge forældrenes uddannelsesniveau, antallet af timer de arbejder, og hvor meget familien tjener. Et andet aspekt, som også kunne belyses i forlængelse af forældrenes socioøkonomiske position, var nabolagets gennemsnitlige indkomst og de grundskoler, eleverne normalt bliver indskrevet på. Man kunne derved gennemføre samme undersøgelse, men i stedet tage udgangspunkt i bestemte enklaver og nabolag, og derved undersøge betydningen af deres økonomiske og kulturelle kapital for elevens faglige niveau.

15.2. Mønsterbrydere - sammenhængen mellem forældrenes engagement og det uddannelsesniveau børnene opnår

Som det fremgår af dette projekt, har udgangspunktet været den påvirkning, forældrene har på barnets faglige niveau. Som det fremgik af resultaterne, så har det en positiv effekt på barnets faglige niveau, hvis forældrene med en lav socioøkonomisk position, laver aktiviteter med børnene og har et nært forhold til barnet. Det kunne derfor være spændende at undersøge, om det kun har en effekt på barnets faglige niveau, eller om der også kan ses en sammenhæng til det uddannelsesniveau, de opnår. Spørgsmålet er derved, om forældrene kan kompensere for deres manglende uddannelsesniveau, i forhold til det uddannelsesniveau barnet opnår, eller om det kun har en midlertidig effekt på barnets faglige niveau.

15.3. Folkeskolelærernes oplevelse af engagerede forældre

Et andet aspekt, som kunne inddrages for at nuancere analysen, ville være fokusgruppeinterviews eller dybdegående interview med folkeskolelærere. Formålet skulle her være at høre deres førstehåndserfaring vedrørende betydningen af forældrenes uddannelsesniveau, men også om bestemte forældre i højere grad lader sig involvere i barnets skolegang. Tanken er her, at folkeskolelærerne ville kunne give et indblik i, om de vurderer, at eksempelvis elever med veluddannede forældre klarer sig bedre, men også om bestemte forældregrupper i højere involverer sig i barnets skolegang, og om denne involvering kan virke fremmende eller hindrende for barnets faglige niveau.

15.4. Forældrenes kollektive italesættelse af vigtigheden af uddannelse

Som det fremgår af Colemans teori omkring social kapital, er det vigtigt for normers udbredelse, at der er en kollektiv italesættelse af, at eksempelvis uddannelse er vigtigt. Det kunne derfor bidrage med nuancer til analysen, hvis forskellige grundskoler fra områder med en henholdsvis lav og høj socioøkonomisk position, blev undersøgt for, hvordan vigtigheden af uddannelse er italesat. En tilgang kunne her være, at observere forældremøder blandt grundskolens forældre, for derved at iagttage forskellige normative diskurser, hvilket kunne sættes i forhold til Bourdieus habitus og hverdagspraksisser. Derefter kunne diskurserne sættes i relief til elevernes karaktergennemsnit.

15.5. Interviews med eleverne

En anden tilgang, som kunne inddrages for i højere grad at belyse elevernes oplevelse samt deres forståelse af de forventninger, de oplever, er interview med eleverne. Fokusset kunne her være, hvilken oplevelse de havde af forventninger fra deres venner og deres familie, og hvordan disse forventninger kunne være toneangivende for deres oplevelse af vigtigheden af uddannelse. Det kunne ligeledes undersøges, i forlængelse af punkt 4, på skoler med elever fra en henholdsvis lav- eller høj socioøkonomisk position. Det kunne her tænkes, at der kunne spores forskellige normative diskurser vedrørende elevernes opfattelse af forventninger.

Baseret på ovenstående forslag, til elementer som kan inddrages i analysen, og nye tilgange som kan undersøges, er ønsket, at de videnshuller og begrænsninger, som dette projekt har oplevet, kan forsøges belyst. Det vurderes derved, at hver af ovenstående tilgange vil kunne bidrage med facetter til genstandsfeltet og derved være med til at belyse, hvordan forældres engagement kan påvirke barnets faglige niveau og eventuelle fremtidige uddannelse.

16. Litteraturliste

- Aaberge, Rolf et al. 2002. "Income Inequality and Income Mobility in the Scandinavian Countries Compared to the United States." *Review of Income and Wealth* 48(4):443–69.
- Alternativet. 2019. "6. Uddannelse Og Livslang Nysgerrighed // Alternativet." *Www.Alternativet.Dk*. Retrieved February 11, 2019 (<https://alternativet.dk/politik/partiprogram/6-uddannelse-og-livslang-nysgerrighed>).
- Amato, Paul R. and Bruce Keith. 1991. "Parental Divorce and Adult Well-Being: A Meta-Analysis." *Journal of Marriage and Family* 53(1):43–58.
- Andersen, Daniel Robert. 2009. "Individualistisk Sociologi | Gyldendal - Den Store Danske." *Den Store Danske* . Retrieved March 3, 2019 (http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Sociologi/Sociologisk_metodologi/individualistisk_sociologi).
- Andrade, Stefan and Jens-Peter Thomsen. 2018. "Intergenerational Educational Mobility in Denmark and the United States." *Sociological Science* 5:93–113.
- Anyon, Jean. 1981. "Social Class and School Knowledge." *Curriculum Inquiry* 11(1):3–42.
- Bærendtsen, Pernille. 2017. *Den Islandske Model*.
- Balakrishnan, N. et al. 2005. *Encyclopedia of Statistical Sciences*.
- Beller, Emily. 2009. "Bringing Intergenerational Social Mobility Research into the Twenty-First Century: Why Mothers Matter." *American Sociological Review* 74(4):507–28.
- Belley, Philippe and Lance Lochner. 2007. "The Changing Role of Family Income and Ability in Determining Educational Achievement." *Journal of Human Capital* 1(1):37–89.
- Björklund, Anders and Markus Jäntti. 2011. *Intergenerational Income Mobility and the Role of Family Background*. Oxford University Press.
- Børne- og Undervisningsudvalget. 2012. *Folkeskolereformen*.
- Bourdieu, Pierre. 1984. *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bourdieu, Pierre. 1986. "The Forms of Capital." P. 377 in *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*.
- Bourdieu, Pierre and Loïc J. D. Wacquant. 1996. *Refleksiv Sociologi : Mål Og Midler*. Kbh.: Hans Reitzel.
- Bourdieu, Pierre. 1998. *Practical Reason: On the Theory of Action*. Stanford: Stanford University Press.

- Bourdieu, Pierre. 2005. *Udkast Til En Praksisteori : Indledt Af Tre Studier i Kabylsk Etnologi*. Kbh.: Hans Reitzel.
- Bourdieu, Pierre. 2007. *Den Praktiske Sans*. Kbh.: Hans Reitzel.
- Brewer, Dominic J. and Lawrence O. Picus. 2014. *Encyclopedia of Education Economics & Finance*. 2455 Teller Road, Thousand Oaks, California 91320: SAGE Publications, Inc.
- Callewaert, Staf. 1994. *Pierre Bourdieu : Centrale Tekster Inden for Sociologi Og Kulturteori / Red. Og Oversat Af Staf Callewaert ... [et Al.]*. edited by S. Callewaert. Kbh. : Akademisk Forlag.
- Carleheden, Mikael et al. 2001. *Tradition Og Fornyelse : En Problemorienteret Teorihistorie for Sociologien*. 2. i.e. 1. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Cherlin, Andrew J. et al. 1998. "Effects of Parental Divorce on Mental Health Throughout the Life Course." *American Sociological Review* 63(2):239–49.
- Chevalier, Arnaud et al. 2013. "The Impact of Parental Income and Education on the Schooling of Their Children." *IZA Journal of Labor Economics* 2(1):8.
- Christen, Sørensen. 2017. "Kritik. Vismænd Lukker Øjene for Ulighed." *Politiken*, 6.
- Coleman, James S. 1988. "Social Capital in the Creation of Human Capital." *American Journal of Sociology* 94:S95–120.
- Coleman, James Samuel. 1990. *Foundations of Social Theory / James S. Coleman*. Belknap Press of Harvard University Press Cambridge, Mass.
- Crawford, J. K. et al. 2014. *Buffering Negative Impacts of Divorce on Children: Evaluating Impact of Divorce Education*. Vol. 52.
- Dansk Folkeparti. 2019. "Dansk Folkepartis Principprogram - Læs Om Partiets Værdier." *Dansk Folkeparti*. Retrieved February 11, 2019 (<https://danskfolkeparti.dk/politik/principprogram/>).
- Dehlholm, Mikkel and Ove K. Pedersen. 2018. "Succes Eller Fiasko?: Et Komparativt Blik På Den Danske Konkurrencestat." *Dansk Sociologi* 29(2):51–75.
- Deshpande, Anuradha and Neelam Pandey. 2014. "Psychological Impact of Parental Divorce on Children: A Qualitative Study." *Indian Journal of Health & Wellbeing* 5(10):1201–5.
- Elsig-Pedersen, Torben. 2017. "Ulighed Er Dynamit Mod Fællesskabet." *Efterskolen* 28.
- Enhedslisten. 2019. "Enhedslistens Principprogram." Retrieved January 25, 2019 (<http://enhedslisten.dk/programmer/enhedslistens-principprogram>).
- Gifford, Heather and Elizabeth Goodman Morgan. 2010. *Identifying Student Perceptions : The Effect of Parent-Child Relationships on Attitudes towards Academic Abilities*.

- Goldthorpe, John H. 2014. "The role of education in intergenerational social mobility: Problems from empirical research in sociology and some theoretical pointers from economics." *Rationality and Society* 26(3):265–89.
- Groves, Robert M. 2013. "Survey Methodology." 488 sider.
- Guthrie, William F. 2012. "Linear Least Squares Regression." *Handbook of Statistical Methods*.
- Hannscott, Lauren. 2016. "Individual and Contextual Socioeconomic Status and Community Satisfaction." *Urban Studies* 53(8):1727–44.
- Holm-Larsen, Signe and Vagn Skovgaard-Petersen. 2019. "Danmark - Uddannelse | Gyldendal - Den Store Danske." *Den Store Danske*. Retrieved February 18, 2019 ([http://denstoredanske.dk/Erhverv,_karriere_og_ledelse/Pædagogik_og_uddannelse/Danmark_\(Uddannelse\)\)](http://denstoredanske.dk/Erhverv,_karriere_og_ledelse/Pædagogik_og_uddannelse/Danmark_(Uddannelse)))).
- Hosmer, David W. et al. 2013. *Applied Logistic Regression*.
- Jacobsen, Michael Hviid. 2012. *Videnskabsteori i Statskundskab, Sociologi Og Forvaltning*. 2nd ed. edited by P. Nedergaard et al. Kbh.: Hans Reitzel.
- Jæger, Mads Meier et al. 2003. *Ulighed Og Livsløb: Analyser Af Betydning Af Social Baggrund*. København.
- Järvinen, Margaretha. 2013. "Pierre Bourdieu." P. 1005 in *Klassisk og moderne samfundsteori*, edited by H. Andersen et al. Hans Reitzels Forlag.
- Jellinek, Michael S. and Lois S. Slovik. 1981. "Divorce: Impact on Children." *New England Journal of Medicine* 305(10):557–60.
- Johansen, Hans Chr. 2005. "Sociallovgivning Og Sociale Reformer Forud for Velfærdsstaten." in *13 reformer af den danske velfærdsstat*, edited by J. H. Petersen et al.
- Kihiko, Moses Kibe. 2012. "Children of Divorce." *Family & Community Health* 35(3):271.
- Klausen, Trond Beldo. 2010. "Sociale Indkomstforskelle På Eliteuddannelser." *Dansk Sociologi* 20(2):41.
- Konservative. 2019. "Uddannelse Og Skole - Det Konservative Folkeparti & Det Partipolitiske Program." Retrieved January 25, 2019 (<https://konservative.dk/politik/politikomraader/uddannelse-og-skole/>).
- Korsgaard, Henriette Wetke et al. 2019. "Gratis Uddannelse for Alle."
- Krogh, Søren Christian. 2017. *Uddannelse Og Ulighed - Et Kvantitativt Studie Af Sammenhængene Mellem Eksamenskarakterer, Mental Sundhed Og Social Baggrund*. Aalborg.
- Landersø, Rasmus and James J. Heckman. 2016. "The Scandinavian Fantasy: The Sources of

- Intergenerational Mobility in Denmark and the US.” *The Scandinavian Journal of Economics* 119(1):178–230.
- Lewis-Beck, Michael S. et al. 2004. “Robust Standard Errors.” in *The SAGE Encyclopedia of Social Science Research Methods*. 2455 Teller Road, Thousand Oaks California 91320 United States of America: Sage Publications, Inc.
- Liberal Alliance. 2019. “Uddannelses- Og Forskningspolitik - Liberal Alliance.” *Www.Liberaalliance.Dk*. Retrieved February 11, 2019 (<https://www.liberalalliance.dk/politik/uddannelses-og-forskningspolitik/>).
- Lund, Rolf Lyneborg and Trond Beldo Klausen. 2016. “Lang Vej at Gå - Social Baggrund Og Studerendes Alder På Danske Universiteter.” *Dansk Sociologi* 27(2):9–35.
- Mo, Yun and Kusum Singh. 2008. “Parents’ Relationships and Involvement: Effects on Students’ School Engagement and Performance.” *RMLE Online* 31(10):1–11.
- Munch, per. 2017. “Efter 20 Års Indsats: Island Fik Bugt Med de Unges Vilde Drukfester - Politiken.Dk.” *Politiken*. Retrieved March 9, 2019 (<https://politiken.dk/indland/samfund/art6140119/Island-fik-bugt-med-de-unges-vilde-drukfester>).
- Munk, Martin D. 2006. “Livschancer Og Social Mobilitet - Forskellige Fødselsårganges Vilkår.” *Dansk Sociologi* 14(4):41.
- Munk, Martin D. 2014. “Social Uilighed Og Uddannelse.” *Pædagogisk Sociologi, København: Hans Reitzels Forlag* (4):187–219.
- Olsen, Astrid Marie and René Bonde Koretke. 2018. “KULTUREL KAPITAL OG TVUNGET UDDANNELSESVALG I KUU.” Aalborg Universitet.
- Olsen, John Villy. 2013. “Eksperter Om Reformen: Den Nye Skole Bliver En Helt Anden Verden - Folkeskolen.Dk.” Retrieved February 18, 2019 (<https://www.folkeskolen.dk/536182/eksperter-om-reformen-den-nye-skole-bliver-en-helt-anden-verden>).
- Østergaard-Thygesen, Sidse Frich. 2018. *Hvad Driver Unges Uddannelsesvalg? Opsamlingsrapport*.
- Pasta, David J. 2009. “Learning When to Be Discrete: Continuous vs. Categorical Predictors.” *SAS Global Forum 2009* 248–2009.
- PlanetYouth. 2019. “The Method – PlanetYouth.” Retrieved March 9, 2019 (<https://planetyouth.org/the-method/>).
- Radikale Venstre. 2019. “Børn Og Skole | Radikale Venstre.” Retrieved January 25, 2019

(<https://www.radikale.dk/content/børn-og-skole>).

Rappaport, Sol R. 2013. "Deconstructing the Impact of Divorce on Children." *Family Law Quarterly* 47(3):353–77.

Rasmussen, Jens. 2013. *DEPARTMENT OF EDUCATION Ny Folkeskolereform*.

Ravn, Karen. 2015. "Ministeren Har Skrevet under: Lektiehjælp Obligatorisk - Folkeskolen.Dk." *Folkeskolen.Dk*. Retrieved February 19, 2019 (<https://www.folkeskolen.dk/567014/ministeren-har-skrevet-under-lektiehjaelp-obligatorisk>).

Riis, Ole. 2005. *Samfundsvidenskab i Praksis - Introduktion Til Andvendt Metode*. København: Hans Reitzels Forlag.

Ritzer, George. 2011. *Sociological Theory / George Ritzer*. New York.

Schaschke, Carl. 2019. "Least Squares Method."

Scheuer, Steen. 2006. "Rational Choice Og Socialt-Normative Aktørmotiver i Arbejdslivet - En Kritisk Revision Af Den Klassiske Visdom." *Dansk Sociologi* 10(1):41.

Schneider, Barbara et al. 1993. *Parents, Their Children, And Schools*. edited by J. S. Coleman et al. Oxford: Westview Press.

SFI. 2019a. "Årgang 95 - Forside | Årgang 95." Retrieved March 1, 2019 (<https://aargang95.sfi.dk/>).

SFI. 2019b. "Data | Årgang 95." Retrieved March 1, 2019 (<https://aargang95.sfi.dk/about-the-research/data/>).

Skaksen, Jan Rose and Rasmus Landersø. 2018. "Hvad Er Konsekvenserne Af Social Arv i Danmark?" *Berlingske*. Retrieved January 29, 2019 (<https://www.berlingske.dk/kronikker/hvad-er-konsekvenserne-af-social-arv-i-danmark>).

Socialdemokratiet. 2019. "Børn Og Undervisning." *Socialdemokratiet.Dk*. Retrieved January 25, 2019 (<https://www.socialdemokratiet.dk/da/politik/boern-og-undervisning/>).

Socialistisk Folkeparti. 2019. "Uddannelse Og Forskning - Socialistisk Folkeparti." *Www.Sf.Dk*. Retrieved February 11, 2019 (<https://sf.dk/det-vil-vi/uddannelse-forskning/>).

Tan, Edwin T. and Wendy A. Goldberg. 2009. "Parental School Involvement in Relation to Children's Grades and Adaptation to School." *Journal of Applied Developmental Psychology* 30(4):442–53.

Thomsen, Jens-Peter et al. 2016. *Unge i Danmark - 18 År Og På Vej Til Voksenlivet : Årgang 95 - Forløbsundersøgelsen Af Børn Født i 1995*. Kbh.: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

- Tiedemann, Amy M. 2005. "Unequal Childhoods: Class, Race, and Family Life." *Contemporary Sociology* 34(5):486–87.
- Undervisningsministeriet. 2017. "En Varieret Skoledag | EMU Danmarks Læringsportal." Retrieved February 18, 2019 (<https://www.emu.dk/modul/en-varieret-skoledag-2#>).
- De Vaus, D. A. 2014. *Surveys in Social Research*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Venstre. 2019. "Skole - Venstre." *Venstre.Dk*. Retrieved January 25, 2019 (<https://www.venstre.dk/politik/venstre-mener/skole>).
- VIVE. 2018. "Status På Skolereformen Efter År 4 - VIVE." *Det Nationale Forsknings- Og Analysecenter for Velfærd*. Retrieved February 18, 2019 (<https://www.vive.dk/da/nyheder/2018/status-paa-skolereformen-efter-aar-4/>).
- Wilken, Lianne. 2011. *Bourdieu for Begyndere*. København: Samfundslitteratur.
- William, Richard. 2018. "Ordinal Independent Variables." *University of Notre Dame* 1–7.
- Yan, Jia et al. 2018. "Longitudinal Associations between Parent-Child Relationships in Middle Childhood and Child-Perceived Loneliness." *Journal of Family Psychology* 32(6):841–47.

17. Oversigt over bilag

17.1. Bilag 1) Detaljeret litteraturbeskrivelse

Den detaljeret litteraturbeskrivelse indeholder de søgeord, biblioteksdata-baser, encyklopædier og fagbibliografiske databaser, som er benyttet, ligesom projektets søgestrategi er beskrevet

17.2. Bilag 2) Oversigt over eksisterende uddannelsesforskning

Bilag 2 indeholder en oversigt, som indeholder et kort resumé, antallet af citeringer, forfattere, tids-skrift og titel

17.3. Bilag 3) Barnets faglige niveau

Bilag 3 indeholder to andre skalaer, til at måle barnets faglige niveau. Disse er ikke brugt i analysen, men de er undersøgt. Resultaterne var meget ens.

17.4. Bilag 4) Missing analyse af projektets respondenter

Bilag 4 indeholder projektets missing analyser, som beskrevet på side 47.

17.5. Bilag 5) Faktoranalysen

Bilag 5 indeholder faktoranalysen for hhv. 3 og 4 klynger.

17.6. Bilag 6) SPSS Syntax som PDF

Bilag 6 indeholder den ”gamle” og den ”nye” syntax. Den gamle indeholder flere skalaer for at måle barnets faglige niveau.

17.7. Bilag 7) SPSS Syntax som .sps

Bilag 7 indeholder selve syntaxen til SPSS.